

AUTOR MEZINÁRODNÍCH BESTSELLERŮ

GRAHAM HANCOCK

BŮH VÁLKY SMUTNÁ NOC

VZRUŠUJÍCÍ HISTORICKÝ ROMÁN
O DOBÝVÁNÍ MEXIKA

Bůh války

Smutná noc

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Graham Hancock

Bůh války – e-kniha

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

GRAHAM HANCOCK

BŮH VÁLKY

Smutná noc

TALPRESS

Copyright © 2017 by Graham Hancock
Translation © 2019 by Zdeněk Hofmann
First published in Great Britain in 2017 by Coronet,
An imprint of Hodder & Stoughton,
An Hachette UK Company.

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat a šířit bez souhlasu nakladatele.

ISBN 978-80-7197-714-8 tištěná kniha
ISBN 978-80-7197-719-3 e-kniha

V Ě N O V Á N O S A N T H Ě ,
J A K O V Ě D Y

ČÁST PRVNÍ

KAPITOLA PRVNÍ

Pondělí 2. listopadu až neděle 7. listopadu 1519

Bůh řekl Montezumovi, ať se řídí svým srdcem, pátrá v něm, a najde cestu ke slávě.

Ale když do něj nahlédl, jako to dělává každý okamžik, kdy bdí, a neustále ve svých děsivých a znepokojivých snech, nenalezl... nic.

A tak čekal...

A pozoroval.

Jeho špehové sledovali *tuely*, někteří se vmísili do jejich družiny, a Montezuma dvakrát denně dostával štafetovými posly zprávy o jejich pochodu na Tenochtitlán. Z přeživších v Cholule shromáždili dva tisíce *tamanes*, aby jim nesli zavařadla, a podporovalo je tisíc tlaxcalských válečníků vedených samým Shikotenkou. A ke všemu Montezumu informovali, že pod jejich korouhvemi nyní pochoduje i tisícovka Texcoců z Ishtlilovy armády rebelů. Na druhou stranu jim dezertovali totonačtí nohsledi a vydali se na zpáteční cestu do svých měst Cempoaly a Huitztlanu – u druhého z nich nyní stálo město bělokožců, které založili na pobřeží –, a v něm se usídlilo více než dvě stě jejich vojáků.

Toto sídlo *tuelové* opevnili údajně příliš silně – všude na hradbách rozestavili ohnivé hady –, než aby měl šanci na úspěch přímý útok. Nicméně Montezumův bratranec Qualpopoca, který byl nově povýšený na generála, navrhl alternativní plán, jak vylákat část posádky na otevřené prostranství. Tento plán

tak silně apeloval na Montezumův smysl pro spravedlnost, že okamžitě vyslal Qualpopocu na rychlý pochod spolu s trestnou výpravou čtyř regimentů. Nejdřív měli dohnat a zničit vracející se oddíl Totonaců; pak pokračovat do Cempoaly a brutálně obnovit vyplácení tributu, které před několika měsíci přerušili. A protože *tuelové* slíbili, že budou bránit Totonacy před Mexiky, velitel jejich posádky u Huitztlanu vázán ctí jistě pošle záchrannou výpravu, kterou pak Qualpopoca zničí.

Rozjímání o – jak doufal – snadném vítězství nad malým oddílem nepřátel poskytlo Montezumovi jisté uspokojení, ale naplňoval ho strach ze zpráv jeho špehů o postupu hlavní armády *tuelů* na Tenochtitlán. Druhý den svého pochodu se zdálo být nezastavitelný, když vystoupili do průsmyku Tlalmanalco mezi Popocatépetlem a Iztaccihuatlem. Tam bez zaváhání překročili nejvyšší bod, který Montezumův mladší bratr Cuitláhuac navrhoval zavalit, a začali rychle sestupovat do mexického vnitrozemí. „Přišli v útvech, byli seřazení,“ vyprávěl špeh, který přinesl Montezumovi novinky, „když šli, zvedal se pod nimi prach. Jejich kovová kopí se už zdálky leskla, řada kovových mečů se třpytila jako voda ve žlabu a kovové kazajky a přilby jim cinkaly. Někteří pochodovali celí zahalení v kovu, zářící kovoví muži. Už jen jejich vzhled naplňoval člověka hrůzou, jejich velcí váleční psi běželi před nimi, funěli rozšířenými nozdrami a z tlam jim odkapávala pěna.“

Druhou noc strávili na horském svahu na kraji města Huehualcalca v domech cechu *pochtéců*. Měli zde uskladněnou spoustu jídla. Krátce po jejich podvečerním příchodu se k nim přiblížila skupina Montezumových špehů a předstírala, že jsou místní obyvatelé zachvácení nevinnou zvědavostí. Vládce Malinche jim prostřednictvím své ženy Malinal oznámil: „Vězte, že muži, kteří mě doprovázejí, v noci nespí, a pokud vůbec někdy spí, tak jen trochu přes den. V noci jsou ve zbrani, a když kohokoli zahlédnou, jak jde kolem nebo vchází do jejich blízkosti, ihned ho zabijí, a nedokážu jim v tom zabránit. Proto oznamte všem svým lidem, ať se k nám po západu slunce nikdo nepřibližuje, jinak zemře.“ A dodal tónem, který Montezuma už dobře znal: „Bude mi líto každého, kdo takto zahyne.“

Špehové cítili povinnost tuto hrozbu prověřit a pět z nich se po setmění vkradlo do tábora *tuelů*. Ostatní zaslechli jen děsivé výkřiky, nikdo z nich se k nim už nevrátil.

Montezuma, vedený svým srdcem, se pokusil třetího dne pochodu *tuelů* o nový trik. Hned za městem Amecameca pro ně uspořádal setkání s ohromně početným a vznešeným poselstvem vedeným... jím samým! Přesněji řečeno svým dvojníkem, urozeným Tziuacem, který mu byl velmi podobný. Nesli ho k *tuelům* na přepychových nosítkách oděného do skvostného panovnického roucha, které směl nosit pouze vládce, a on předstíral, že je Montezuma.

Protože Malinche opakovaně prohlašoval, že jeho vlastní král požaduje popis Nejvyššího mluvčího přímo od očitého svědka, Montezuma doufal, že ho toto setkání uspokojí, a bude pak souhlasit s návratem. Zdálo se, že by trik mohl vyjít, dokud se Malinche Tziuaca nezeptal: „Nejsi snad Montezuma?“

„Ano, k tvým službám,“ odpověděl podvodník. „Jsem Montezuma.“

Ale když pak ta prokletá žena Malinal překládala Malinchovi jeho slova, vybuchla v hlasitý urážlivý smích. On se pak také rozesmál a dal Tziuacovi výhrůžnou odpověď: „Vrať se domů, podvodníku! Za koho nás máš? Nám nemůžeš lhát. Nemůžeš nás obelstít, ani nás zmást, ani nás zviklat, ani nás ošálit, ani nás oslnit, ani nám nasypat písek do očí, ani nás zničit, ani nás donutit vrátit se zpět. Ty nejsi Montezuma! Montezuma zůstal ve svém městě! Nyní se vrať a oznam mu, že vím, kdo je a kde se nachází, a že se přede mnou nikdy nedokáže skrýt ani uprchnout. Je snad ptákem, který dokáže uletět pryč? Anebo se podhrabe pod zem? Zaleze do jeskyně vyhloubené v hoře? Já ho vidím! A pohlédnu mu zblízka do tváře! Vyslechnu si jeho slova, vyslechnu si je přímo z jeho rtů!“

Bělokožci však ani poté neodmítli přijmout bohaté dary, které jim Tziuac přinesl – zlaté praporce, zlaté stuhy s drahocennými pery a stovky zlatých náhrdelníků. Vyslanec vyprávěl Montezumovi: „Usmívali se a radovali neviděnými způsoby. Připomínali opice, které se zmocnily zlata, jejich těla se chvěla chtivostí a začali zvedat do výšky zlaté praporce, mávali jimi

sem a tam, ukazovali si je, blábolili a vzrušeně mumlali. Vpravdě, pane, mocně hladověli po zlatě, strkali si ho všude, toužili po něm, vycpávali se jím, dokud nebyli otlí jako ta zvířata, co s sebou mají na maso – ty špinavé a nechutné stvůry, co připomínají naše pekari a oni jim říkají ‚vepři‘.“

Třetí a čtvrtou noc cesty *tuelové* odpočívali v Amecamecu, kde Malinche, jehož chování špehové popisovali jako „záluďné a prohnané“, začal pochlebovat Montezumovým vazalům. „Prokazoval jim velkou náklonnost,“ vyprávěli špehové. „Varoval je a přesvědčoval, aby se stali jeho přáteli. Popisoval vás, vaše urozenosti – ach, velký Montezumo, odpusťte nám, že tlumočíme taková slova – jako tyрана. Řekl, že jim nepřišel škodit, ale osvobodit je od útłaku a sliboval jim osvobození z poddanství, když ho podpoří.“

Pátého dne se neúnávní a nezastavitelní *tuelové* vydali opět na pochod a zamýšleli strávit noc ve městě Chalcu, aby se poprvé dostali k břehu jezera Texcoca. Montezuma zachvácený panikou a zoufalstvím pokračoval ve zkoumání svého srdce, jak mu poručil Kolibřík Jihu, ale cesta, která by ho dovedla ke slávě, se mu tvrdohlavě odmítala vyjevit. Proto na vrcholu beznaděje poslal pro čtyři nové kouzelníky, získané pro dvůr po popravě jejich předchůdců a po Acopolově smrti. Nařídil jim, aby na *tuely* seslali své kletby dřív, než stihnou dorazit do Chalca.

Pak přišla pohroma. Zatímco Montezuma čekal, že se postup blížících se bělokožců zastaví, za čtyřmi novými kouzelníky na předměstí Chalca přišel jakýsi shrbený stařec oslepený očním zákalem a takto k nim promluvil podivně znějícím dunivým hlasem připomínajícím roj rozzuřených včel: „Čeho jste sem přišli dosáhnout?“ vybuchl. „Co tu pohledáváte? Co má Montezuma za lubem? Stále ještě se mu nevrátil rozum? Pořád se třese a škemrá, protože ví, že opustil svůj lid a kvůli své posedlosti lidskými obětmi spáchal množství hříchů? Tento bezbožný čin zapověděl již kdysi dávno velký bůh Quetzalcoatl. Ten se nyní vrací ve své slávě, aby pomstil všechny, které Montezuma krutě a zbytečně povraždil.“

Kouzelníci byli tak zaskočení, že se pokusili narychlo po-

stavit svatyni země a vyrobit trávovou podušku pro tajemného věštce, ale on je pokáral, řka: „Proč jste sem nadarmo přišli? Tenochtitlán přestane navždy existovat. Bude zničen. Obrátí se v trosky. Otočte se! A zřete, co se stane s Mexiky!“

„A vy jste se otočili?“ hlesl Montezuma. Dokázal už jen šepat. Neovladatelně se třásl zcela zachvácený strašlivým a vše přemáhajícím děsem.

„Otočili, pane, a spatřili jsme příšerné vize. Viděli jsme všechny chrámy a pyramidy, všechny velké paláce a veškeré budovy v Tenochtitlánu hořet a hroutit se v krutém boji. Ale když jsme se chtěli toho starce dál vyptávat, pane, rozplynul se ve vzduchu, jako by nikdy neexistoval...“

Takové proroctví o zničení Tenochtitlánu se natolik shodovalo s Montezumovými vlastními předtuchami o blížící se zkáze, že už neměl ani sílu se na kouzelníky rozzlobit za to, že přerušili misi, aniž by na *tuely* vůbec zaútočili, a vrátili se hned do Tenochtitlánu. Seděl před nimi se sklopenou hlavou, sklíčený, rezignovaný a po dlouhé chvíli zaslechl svůj hlas, jako kdyby přicházel odněkud z dálky: „Jsme vyřízení, přátelé. Teď už pro nás není naděje. Máme utéct pryč? Vystoupit někam do hor a snažit se uniknout, zatímco naši starci, stařeny a nevinné děti nemají sílu zachránit se vlastními silami? Ne! Budeme souzeni a potrestáni. A ať se stane cokoli a dojde k tomu kdykoli, nemůžeme dělat nic než čekat.“

Ale pak se rozhodl naposledy zapůsobit na nyní již legendární touhu *tuelů* po zlatě. Proto vyslal Cuitláhuaca s dary, aby se setkal s cizinci v Chalcu...

V pátek 6. listopadu po poklidném pětidenním pochodu z Choluly už Španělé strávili noc ve městě Chalcu na jihovýchodním výběžku jezera Texcoca, odkud zakrýval výhled na Tenochtitlán zvýšený pás pevné země. Následující ráno, v sobotu 7. listopadu, právě když se jednotky připravovaly na šestý den pochodu, se objevila velká skupina Mexiků – deset šlechticů a obvyklý zástup nosičů.

Ozbrojená svou krásou, vysoká a pružná, se zářící pletí, plnými smyslnými rty, velkýma temnými očima a rovnými

černými vlasy spadajícími téměř k pasu jim vyšla v ústřety Malinal spolu s Alvaradem, Sandovalem, Díazem, Mibiercasem a La Sernou, aby přivítali vyslance na okraji města, kde je zastavily hlídky. Uprostřed poselstva na ramenou osmi nosičů v rouchách nižších hodnostářů spočívala panovnická nosítka velkolepě vyzdobená zlatými pláty a drahokamy. Jejich majitele zakrýval závěs ze zelených pírek, ale ten se nyní rozhrnul a Malinal na okamžik ztuhla v šoku, jako by jí tělem projel blesk, když poznala vysokou hranatou postavu, vysoké rovné obočí, vlhké hnědé oči, výrazné lícní kosti a dlouhý nápadný nos Montezumova mladšího bratra Cuitláhuaca.

Vzpamatovala se, došla těsně k nosítkům a pohlédla Cuitláhuacovi upřeně do očí, byl z toho celý nesvůj. „Vznešený Cuitláhuacu,“ oslovila ho. „Znovu se setkáváme, leč tentokrát za velmi odlišných okolností. Tehdy jsem ti byla vydána na milost a tys mi vyhrožoval smrtí, jestli se ještě někdy vrátím do Tenochtitlánu. Jsem zvědavá, jestli se odvážíš zopakovat svou hrozbu, když mám teď za zády největší válečníky na světě.“

Cuitláhuacův hlas byl tichý, ale přetékal záští. „Couro!“ zasípal. „Řekli mi, že ses stala jazykem těchto cizích ďáblů, ale nemohl jsem uvěřit, že jsi tak zrádná, že přivedeš jejich armádu až k našim branám.“

„Nejsem povinována věrností ani tobě, Cuitláhuacu, ani tvému pánu Montezumovi, a nejsem to já, ale sami bohové, kdo řídí všechno dění a kdo na vás seslal tuto armádu. Kdyby Mexikové dobře sloužili svým bohům a vládli této zemi mírně, bez lidských obětí, jak vám bylo kdysi dávno nařízeno, neměli byste se čeho bát.“

„Pche!“ vyprskl Cuitláhuac a spustil pírkový závěs. „Zaveď mě k muži, kterému říkají Malinche. Má slova jsou určena jemu, ne tobě.“

Vyparáděný Cortés ve vysokých kožených botách, s tepaným toledským mečem na zdobeném purpurovém kabátci, v sametovém černém plášti s uzly a knoflíky ze zlata a s velkým zlatým medailonem na tlustém zlatém řetězu kolem krku již čekal v audienční síni prostorného sídla s travnatým nádvořím, kde

Španělé strávili noc. Bylo mu šestatřicet, ale vyzařoval auru zkušeností, díky které vypadal mnohem starší. Byl opálený do bronzova, s dlouhou oválnou tváří, klenutým čelem a černými vlasy sestřiženými po vojensku nakrátko. Bradka mu prodlužovala pevnou čelist a zarůstala bradu, horní ret zdobil dlouhý knír. Poněkud rušivě působily jeho oči, které měly různou velikost, tvar a barvu – levé bylo velké, kulaté a šedé, zatímco pravé menší, oválné a tmavé, skoro dočerna.

Postával u okna ponořený do rozhovoru se svými důstojníky Velázquezem de León a Diegem de Ordaz, ale přešel do středu místnosti, když Cuitláhuac, oblečený v rouchu z červených a modrých per dlouhém až po kotníky, vystoupil z nosítek.

„Kdo je ten okázale oblečený chlapík?“ zeptal se Cortés Malinal.

„Cuitláhuac,“ odpověděla tiše, „bratr samého Montezumy.“

„Znamená něco – že poslal svého bratra?“

„Ano. Je to druhý muž království. Montezuma mu hodně důvěřuje. Musí mít na srdci něco důležitého.“ Významně pohlédla na nosiče za skupinou šlechticů. „Zdá se, že ti přinesli další dary, Hernáne.“

Cortés si zamnul ruce. „Dobře. Tak se do toho pustíme.“

Když skončilo vzájemné představování, usadil se Cortés na svou skládací židli a Malinal jako obvykle na stoličku k jeho nohám. Pepillo stál za ní, aby korigoval nedostatky v její kastilštině. Cuitláhuacovi rovněž nabídli stoličku a Malinal potěšilo, když si všimla, že je o něco nižší než ta její, zatímco ostatní vyslanci Mexiků si museli sednout na paty na trávu na nádvoří. Cuitláhuac pak vyzval nosiče, ať předstoupí, a ti začali vykládat oslňující sbírku zlatých a stříbrných darů – většinou zlatých talířů a pohárů, ale také těžkých zlatých sošek zvířat a ptáků a soubor asi padesáti zlatých náhrdelníků, hrudních plátů a přívěsků. Alvarado s rozzářenýma očima každý z nich potěžkal, a nakonec oznámil celkovou hodnotu daru, téměř čtyřicet tisíc peset.

„Malinchi,“ oslovil Cuitláhuac Cortése, „tyto dary ti posílá náš pán, velký Montezuma, a vzkazuje, že ho rmoutí, že jsi musel podstoupit tolik strastí při cestě z dalekých zemí, abys

ho spatřil, a znovu ti stejně jako dříve posílá vzkaz, že ti dá ještě mnohem víc zlata, stříbra a drahokamů jako tribut pro tvého krále, tebe i *tuely*, jež tě doprovázejí, pokud nenavštívíš Tenochtitlán. Tímto tě snažně prosí, abys už nepostupoval dál, ale vrátil se, odkud jsi přišel, a on ti pošle do města, které jsi založil na našem pobřeží, velké množství zlata a stříbra a drahokamů pro tvého krále a tobě samému čtyři náklady zlata a každému z tvých spolubojovníků jeden. Avšak vstup do Tenochtitlánu je ti zapovězen. Všichni jeho poddaní jsou ve zbrani, aby tomu zabránili. A navíc tam vedou jen úzké cesty a není tam jídlo, kterým byste se mohli nasytit.“

„Je vůbec možné, aby byl někdo takový kašpar?“ zeptal se Cortés Malinal, když s Pepillovou pomocí přeložila Cuitláhuacovu chabou a pošetilou řeč do kastilštiny. „Co to má znamenat? Už počtvrté nebo popáté se nás pokoušejí uplatit? Vážně si představují, že jsme došli až sem a teď se vrátíme?“

„Zvlášť když nám ukazují, kolik mají zlata,“ uchechl se Alvarado.

„Co říkají bělokožci?“ zajímal se Cuitláhuac.

„Zvažují tvou nabídku,“ odpověděla uhlazeně Malinal, „ale už teď ti mohu prozradit, že spíš zastavíš příliv oceánu než tyto válečníky mířící do Tenochtitlánu.“

„Řekni tomu opeřenému hlupákovi toto,“ obrátil se Cortés na Malinal. „Řekni mu, že jsem překvapený a zklamaný tím, že vládce Montezuma, jenž se neustále prohlašuje za našeho přítele, a ostatní tvrdí, že je i velký vládce, je tak nestálý, že nás jednoho dne pozve do Tenochtitlánu, a druhého nás pak vyzve, abychom se od něj drželi dál. Jak si může vůbec myslet, že nyní, když jsme došli tak blízko k jeho městu, se otočíme a vrátíme, aniž bychom splnili rozkaz našeho krále osobně ho spatřit? Kdyby Montezuma poslal posly a vyslance k nějakému velkému vládci jako je on a oni by došli téměř k paláci toho vládce, ale pak by se vrátili a nedoručili poselství, jaké by je asi doma čekalo přivítání, kdyby se k němu vrátili s takovou historkou?“

Když to Malinal přeložila a než se Cuitláhuac zmohl na nějakou reakci, Cortés si odpověděl sám: „Považoval by je

za smečku bezcenných zbabělců, a náš král by si nepochybně pomyslel totéž i o nás. Tak, prosím, pochop, vznešený Cuitláhuacu, že jsme pevně rozhodnutí za všech okolností navštívit Tenochtitlán a Montezuma se už nesmí pokoušet nás zastavit. Až ho uvidím, promluvím s ním a vysvětlím mu účel, pro který jsem sem přišel – něco, co mohu udělat jen osobně. A jeho ubohé výmluvy, že nemá dost zásob, aby nás nasýtil... dej mu vědět, že jsme muži, kteří si vystačí i s málem a že jsme už na cestě. Dnes v noci budeme spát v Iztapalapě,“ uzavřel Cortés, „a zítra vstoupíme do Tenochtitlánu. A očekáváme, že nás Montezuma přivítá!“

Při těchto posledních slovech mu hlas stoupl do drsného křiku a Cuitláhuac na něj jen v hrůze zíral, zatímco Malinalta slova překládala.

„Dobrá,“ dodal Cortés hrubě, „chce nám ten opeřený hlupák ještě něco říct?“

„Vládce Malinche chce vědět, jestli máš pro něj nějakou odpověď, vznešený Cuitláhuacu.“

„Proberu to s Nejvyšším mluvčím a zpravím vás o jeho odpovědi, až dnes večer dorazíte do Iztapalapy,“ vysoukal ze sebe Cuitláhuac.

Členové nejvyšší rady se již shromáždili v paláci Orlích rytířů, když se Cuitláhuac vrátil brzy odpoledne do Tenochtitlánu a oznámil, že vůdce *tuelů* Malinche je neoblomný. On a jeho válečníci stráví noc v Iztapalapě a ráno budou pokračovat do Tenochtitlánu po šest mil dlouhé hrázi, která spojuje obě města nad vodami jezera Texcoca.

„Vydej rozkaz, pane,“ vyzval Montezumu Cuitláhuac, „a nechám odstranit všechny mosty na hrázi a naše armády se připraví vrhnout se na bělokožce v ohromném počtu po zemi i na kánoích. Stále ještě je můžeme zničit dřív, než vstoupí na posvátnou půdu Tenochtitlánu.“

Montezuma sedící na podstavci uprostřed velké poradní síně se nad tím zamyslel. Jsou snad *tuelové* skutečně bohové nebo nějaký podivný druh lidí, jak nyní věří mnoho jeho rádců včetně Cuitláhuaca? Pokud jsou bohové, tak pak jsou bohové

války, bohové ničení, jak dokázali v Cholule – a jejich proměna z bohů míru je jen spravedlivý a přiměřený trest seslaný na Montezumu z nebes za to, že selhal a neřídil se prastarým Quetzalcoatlovým kodexem. Takoví bohové se nedají zničit! Takoví bohové se nedají porazit! Na druhou stranu, pokud to jsou lidé, pak ovládají magii, jsou to zaklínači, kteří přemohou i nejmocnější kouzelníky, jak prokázali také v Cholule. Rozdrtili na prach největší armády, což předvedli nejdřív proti čontalským Mayům a později i proti Tlaxcalům, kteří nyní pochodují s jejich armádou. Takoví muži se nedají zničit! Takoví muži se nedají porazit!

„Děkuji ti, statečný a věrný Cuitláhuacu,“ prohlásil Montezuma, „za tvou radu a tvou odvahu, ale musím ti sdělit, že cítím na sobě ruku osudu a nevěřím, že nám prospěje jim vzdorovat. Proto jsem učinil rozhodnutí. Ihned se vrátíš do Iztapalapy a vyčkáš tam příchodu *tuelů*, projevíš jim úctu a informuješ je, že je zvu do Tenochtitlánu. Až se zítra přiblíží po hrázi z Iztapalapy, vyjdu ven, pozdravím je a přivítám v našem posvátném městě...“

„Velký vládce,“ byl to Cacama, král Texcoca, kdo promluvil, „to je moudré rozhodnutí a sám jsem se za ně vždy přimlouval. Jestli jsou tihle *tuelové* lidé, jak tvrdí, a jestli jsou vyslanci mocného cizího krále, jak prohlašují a jak věřím i já, pak je jen správné a zdvořilé, abyste je přivítal v Tenochtitlánu a vyslechl si poselství, které přinášejí, a možná nám to přinese obchodní výhody a cenné vojenské spojenectví s jejich královstvím.“

„Děkuji ti, Cacamo,“ odpověděl Montezuma, „za laskavá a povzbudivá slova. Doufejme, že máš pravdu a naše zítřejší setkání s *tuely* nám bude skutečně ku prospěchu. Znovu však musím opakovat, že cítím v této věci ruku osudu a v srdci jsem si jistý, že slunce zapadá nad našimi dny moci.“ Se slzami, které se mu vyřinuly z očí, se otočil a oslovil celý sál: „Ach, mocní vládci, jak příhodné, že jsme se tu všichni shromáždili k přijetí *tuelů*, a proto si přeji spolu s vámi nalézt útěchu. Přeji si vás všechny přivítat a současně se s vámi i rozloučit. Jak málo jsme si užili říši, kterou nám odkázali naši předchůdci! Oni – mocní vládci a králové – odešli z tohoto života v míru

a harmonii, prostí žalu a smutku! Běda nám! Čím si zasloužíme tohle? Čím jsme urazili bohy? Jak se to mohlo stát? Odkud se snesla tato pohroma, tato muka? Kdo nám je přinesl? Odkud sem přišli? Kdo jim ukázal cestu? Proč k tomu nedošlo v čase našich předků? Existuje jen jeden lék: musíte obrnit svá srdce, aby snesla to, co se stane, neboť *tuelové* jsou již u našich bran, zítra vstoupí do našeho města a my tomu nemůžeme zabránit.“ Nyní mu po lících stékaly již hotové proudy slz a hrud' se mu zmítala křečovitými vzlyky. „Prosme tyto bohy, ať s námi mají slitování,“ dodal, „a pokud ne s námi, tak s chudými, sirotky a vdovami, dětmi a starci.“

A s těmi slovy v šokovaném tichu, které se rozhostilo, vstal ze svého trůnu, s pláčem opustil sál, vyšel přímo k severnímu schodišti velké pyramidy a začal po něm stoupat stále výš a výš k temným dveřím chrámu Huitzilopochtliho.

„Jsou to divní lidé,“ řekl Bernal Díaz. „Jejich obliba lidských obětí, kanibalismus, uctívání ďábla – vše ukazuje, že jsou to divoši. Ale na druhou stranu jsou vysoce pokročilí – podívejte na jejich architekturu, stroje, zemědělství, látky, zlatotepectví. Kdyby bylo jejich vojenství na stejné úrovni, na jaké postavili tuhle hráz se silnicí, měli bychom problémy obstát s nimi v bitvě.“

Díaz pochodoval v čele oddílu padesáti mužů, jako vždy měl po boku La Sernu a Mibiercase a jejich trojlístek trávil hodně času pobíráním záhady Mexiků.

„Jejich zbraně jsou k ničemu,“ prohlásil pohrdavě Mibiercas. „Kámen se nikdy nevyrovná oceli. A z toho, co jsme zatím viděli, nemají bojového ducha našich tlaxcalských spojenců.“

„Kromě toho,“ přidal se La Serna, „Cortés by vymámil i panenství z jeptišky, a když vidím, jak zachází s jejich vyslanci, vsadím se, že je přesvědčí, aby se nám vzdali bez boje!“

Poté, co opustili Chalco – samo město nemělo víc než šest až osm tisíc obyvatel, i když se pyšnilo mnoha velkými a honosnými paláci a chrámy –, vydali se podél jižního břehu jezera Texcoca, kde se velká vodní plocha rozprostírala zhruba deset mil od západu k východu a přibližně dvě míle od severu na jih.

Celá španělská armáda se nyní dostala na nejužší místo, kde se dalo přeskákat z jižního na severní břeh přes ostrov jménem Cuitláhuac, zřejmě po mexickém šlechtici, který vedl poselstvo, jež Cortés ráno přijal.

Stavba hráze se silnicí, uznal Díaz, musela být velkým dílem – takové by si vyžádalo nejlepší evropské stavitele –, neboť ji vybudovali z pevných kamenů zasazených hluboko do jezer-ního dna, vydláždili ji přesně otesanými kamennými deskami a byla dost široká, aby po ní prošlo deset mužů vedle sebe. Každý ze dvou úseků – z jižního břehu na ostrov a z ostrova na severní břeh – byl na míli dlouhý a v pravidelných rozestupch tří set kroků se nacházely mezery, přes které se klenuly obloukové mosty ze silných dřevěných prken, aby mohla voda v jezeře volně proudit. Mosty byly chytré navrženy jako do sebe zapadající konstrukce, které se dají snadno odstranit, a k překonání každé z nich bylo zapotřebí šest dlouhých kroků – příliš velká vzdálenost, uvědomil si Díaz, než aby ji většina mužů a koní přeskočila. Pro Mexiky by bylo snadné zablokovat silnici před každým útočníkem prostě jen odstraněním těchto mostů.

Kolem silnice, jak po ní Španělé pochodovali, se shromáždily stovky malých plavidel plné indiánů v pestrých oděvech, kteří připluli zírat na cizince a tu a tam jim i nabízeli jídlo, látky nebo ozdoby na výměnu. Tvořili barevnou mozaiku, naplňovali vzduch vzrušeným brebentěním, a i když na jejich chování nebylo nic hrozivého, už jejich množství působilo zne-pokojivě. Podobně i břehy jezera vroubily davy lidí z mnoha měst a vesnic rozestých mezi hustými lesy vysokých stromů, nyní s podzimním listím hrajícím rudozlatými barvami. Tu a tam je oddělovaly opečovávané sady nabízející lákavě zralé ovoce a dobře obdělaná pole protkaná zavodňovacími kanály a pyšníci se úrodou vysoké žluté kukuřice. Tato idylická krajina Díazovi hodně připomínala jeho vlastní dědičné pozemky na kastilském venkově severně od Mediny del Campo, ale mnohé pro něj představovalo novinku. Bylo pozoruhodné, že indiáni dokázali vytvořit důmyslné plovoucí zahrady, aby využili i plochu samého jezera, některé velké padesát kroků na každé straně, vyrobené z hustého porostu spletených a zohýba-

ných kořenů nejrůznějších druhů exotických rostlin, překryté úrodnou půdou vylovenou z jezerního dna, které poté osadili ovocem, květinami a kukuřicí.

Čím víc toho Díaz viděl, tím častěji se přistihl, jak se modlí, aby měl La Serna pravdu a Cortés skutečně nějak přemluvil Mexiky, ať se vzdají – a pokud ne, tak ať se alespoň pokojně smíří s přítomností cizinců ve svém středu. I když davy, které se k nim dnes tak tlačily, vypadaly sebevíc přátelsky, nepochyboval, že by stačilo jen málo – možná jen jediné Montezumovo slovo –, aby se proměnily v ječící nesmlouvavou hordu nepřátel, kteří se začnou vrhat v nekonečných vlnách na Španěly, až je pouhou početní přesilou nakonec udolají, zajmou a obětují.

Díazův nepříjemný pocit blížící se pohromy skrývajícím se za pestrými barvami a neúnavnou zvědavostí indiánů stále narůstal, když malá španělská jednotka dokončila přechod přes hráz a vytvořila standardní formaci k závěrečnému čtyřmílovému pochodu do města Iztapalapy. Dav, který se kolem nich nashromáždil, se na ně tlačil z obou stran silnice a hrozilo, že naruší čtvercové formace. To vyvolávalo stále podrážděnější a nedůtklivější reakce, až nakonec Cortés poručil vypálit dvě salvy mušketami do vzduchu, což teprve přinutilo užaslé zvědavce, aby se stáhli. Kopiníci pak po zbytek pochodu dostali rozkaz zabít každého, kdo se k nim přiblíží na dosah. „Nenechte je příliš se s námi sblížovat,“ zavolal Cortés a Díaz zaslechl, jak poroučí Malinal, aby řekla indiánům: „Tito muži jsou bohové. Jestli se k nim přiblížíte, tak zemřete.“

Když pak dav okolo jejich oddílu trochu prořídł, Díaz se přistihl, jak užasle hledí na ještě úžasnější scenerii – města a vesnice postavené napůl na vodě a napůl na pilotech sahajících daleko do jezera, s pyramidami a chrámy z nádherně zdobených kamenů vystupujících z vody jako čarovné vize z příběhu o Amadisovi. „Není to jen sen?“ zeptal se jednu chvíli La Serna a Mibiercas odpověděl: „Možná je, Alonso. Nikdy jsem neviděl ani nedoufal, že uvidím takovéhle věci. Přijde mi to jako kouzlo.“

* * *

Cortés jel v čele armády, Malinal kráčela u jeho pravého třmenu a Pepillo u levého. Po jeho bocích jeli také na koních a v plné zbroji Alvarado, Sandoval, Davila Velázquez de León, Olid a Ordaz. Byl na ně, jak Cortés věděl, velkolepý pohled, když spolu s ostatními rytíři jeli v sevřené formaci následovaní dokonale vyrovnanými řadami pochodujících vojáků s lesknoucími se meči a kopími.

Před nimi se rozkládalo předměstí Iztapalapy, města tyčících se věží a pyramid mezi nespočetnými tisíci výstavných domů stejně dobrých jako nejlepší španělské paláce. Mnoho jich stálo na suché zemi, která odtud spadala k hlavní vodní ploše jezera Tecoca, a mnoho dalších vyrůstalo na pilotech daleko na jezeře. To tu dosahovalo šířky patnácti mil z východu na západ, vystupovaly z něj ostrůvky a zdálo se, že se táhne nejméně třicet mil dále na sever a ze všech stran ho obklopovaly vysoké hory se zasněženými vrcholy.

Cortésův zrak však ze všech divů zaujalo hlavně město ležící před nimi, takže zastavil přímo na silnici svou armádu, aby si ho mohl pořádně prohlédnout. Šlo o ohromné město postavené zčásti na ostrově a zčásti na vodě, které se prostíralo dál v oparu nad jezerem – asi šest mil na sever, jak odhadl. Toto město ve všech ohledech zastiňovalo Iztapalapu, zdálo se, že se vznáší nad pableskujícími vlnkami, jako by šlo o fatu morganu. S břehem ho spojovala dlouhá hráz se silnicí, přímá a široká, která ho vábila do závoje oparu, město pak zastiňovala gigantická pyramida se čtyřmi stupni nabarvenými postupně zeleně, červeně, tyrkysově a žlutě, a dokonce i z této dálky se zdálo, že z ní i přes vodu vyzařují hrozby a nebezpečí.

„Tenochtitlán?“ zeptal se Malinal.

„Ano,“ přikývla, „Tenochtitlán, kvůli kterému jste ušel velkou dálku a porazil mnoho nepřátel, abyste ho spatřil.“

„A ta pyramida? Jde o chrám toho démona z pekla, kterého nazývají Kolibřík?“

„Ano. Tam na jejím vrcholku jsem měla být obětována. Odtamtud jsem uprchla a vydala se na cestu, která mě přivedla k vám.“

„Seslal nám tě Bůh, Malinal.“

„Když to říkáte, můj pane...“ Zdálo se, že váhá. „Můj pane... musím vám něco říct...“

„Počkej.“ Cortés jí položil obrněnou ruku na rameno, aby ji umlčel. „Zdá se, že nám Montezuma poslal uvítací výbor.“

Z centra Iztapalapy se k nim blížila, obklopená družinou nejméně stovky lidí, stejná zlatá nosítka se záclonou ze zelených pírek, ve kterých k nim předtím přinesli Cuitláhuaca.

Malinal pozorně sledovala Cuitláhuacovu patricijskou tvář, když oslovil Cortése: „Malinchi,“ prohlásil s útrpným výrazem člověka přinuceného čichat něco odporného, „já a tito náčelníci jsme sem přišli, abychom ti byli k službám a dohlédli, že dostaneš vše, co požaduješ pro sebe a své společníky, a abychom tě zítra doprovodili do našeho města Tenochtitlánu, který teď považuj za svůj domov – neboť náš vládce velký Montezuma nám tak nařídil. Žádá tě, abys ho omluvil, že nepřišel s námi, ale zůstal ve svém paláci kvůli chatrnému zdraví, nikoli kvůli nedostatku dobré vůle k tobě.“

Cortés v odpověď Cuitláhuaca vřele objal po španělském zvyku, přestože velice dobře od Malinal věděl, že blízký fyzický kontakt se členy mexické královské rodiny je zapovězen pod trestem smrti zákonem, který vyhlásil sám Montezuma právě před rokem. Avšak stejně jako všechno, co Cortés dělal, tak i tento čin, jímž dosáhl, že Cuitláhuac ucukl, jako kdyby se ho dotkla zmije, měl moc dobře promyšlený. V tomto případě hodlal ukázat nejen Cuitláhuacovi a jeho poselstvu nadutých šlechticů, ale také přihlížejícím davům lemujícím cestu do Iztapalapy, že proslulý Malinche stojí nad zákony smrtelníků a může a bude si dělat, co si zamane. Navíc se nespokojil s pouhým objetím, ale Cuitláhuaca pohladil, jako by byl žena, a pak dovršil urážku tím, že mu daroval tři obyčejné skleněné korálky, které byly sice pro Mexiky novinkou, ale pro Španěly neměly prakticky žádnou cenu, protože jich s sebou nesli obrovské množství kvůli výměnnému obchodu.

Když měli za sebou úvodní formality, Cuitláhuaca znovu zvedl v jeho nosítkách, zatímco Cortés vyskočil do Molinerova sedla, a celý průvod s mexickými šlechtici v čele a zástupem

Španělů za nimi se okázale vydal do centra Iztapalapy. „Nuže,“ zeptal se Cortés Malinal, „co si myslíš? Jsme tu v bezpečí, nebo se máme připravit na útok těch proradných parchantů?“

„V bezpečí,“ ujistila ho Malinal, „alespoň pro dnešní noc. Pozorně jsem sledovala Cuitláhuaca. Nenávidí mě a nenávidí i tebe. Kdyby byl Nejvyšším mluvčím on, napadl by nás a zničil už dávno, ale není u moci. Montezuma mu poručil, aby k nám byl pohostinný a choval se dobře. Chce nás sice všechny zabít, ale nikdy se nevzepře bratrovi.“

„Takže jsme tu v bezpečí na dost dlouho, abych mohl pokračovat v manipulování Montezumou a podřídit ho své vůli.“

„Pokud proti němu nevypukne nějaké povstání.“

„A je někdo schopný takové povstání vést?“

„Jen velmi málo lidí se někdy odvážilo postavit nejvyššímu mluvčímu. Možná Guatemoc, Cuitláhuacův vlastní syn.“

„Ten parchant, co zajal Sandovala?“

„Ano, ten.“

„Ale zatím jsme ho neviděli.“

„Nejspíš je teď u Montezumy v nemilosti.“

„Tak ať to tak i zůstane,“ usmál se Cortés.

Armáda Španělů následovala mexické šlechtice v jejich pérových rouchách a se zdobnými čelenkami a nyní pochodovala po širokém bulváru lemovaném paláci. Každá stavba měla plochou střechu a na všech se tísnili zvědavci, mávali pestře zbarvenými fábory, hlasitě provolávali slávu, a jak je conquistadoři mýjeli, dávali průchod vzrušení vysokým kvílením.

„Takže zítra vstoupíme do Tenochtitlánu, můj pane?“ zeptala se Malinal. Zvykla si oslovovat svého milence na veřejnosti formálně, jak si přál, a tykání a další intimnosti si nechávala pro společné chvíle v soukromí.

„Ano.“

„A stále zamýšlíte ho zajmout, až budeme ve městě?“

„Vyčkám na vhodnou chvíli, ale takový je můj plán, a až se ho zmocním, udělám z něj svou loutku a budu vládnout celé říši jeho prostřednictvím.“

„Modlím se, aby ta chvíle přišla brzy, pane.“

Tón, jakým to řekla, Cortése zarazil.

„Předtím ses zmínila, že mi chceš něco říct,“ připomněl jí.

„Ano, pane. Nechtěla jsem vás tím zatěžovat, dokud si nebudu jistá, že dorazíme do Tenochtitlánu včas. Než nás Tozi opustila, řekla mi o zvrhlém obětním rituálu, který plánuje Montezuma.“

„Ach, ano, Tozi. Ta podivná malá holka. Co se s ní stalo? Kam zmizela?“

„Ona a ten stařec Huicton měli v posledních dnech napilno, snažili se znejistit Montezumu. V Chalcu nastražili ‚prorocství‘, které ho vyděsí. A plánují sehrát svou roli ve vůli boží.“

Cortésův zájem se viditelně zvýšil: „Ve vůli boží?“

Malinal opatrně volila slova.

„Aby se ukončily lidské oběti – vznešený záměr, pro který vás sem bůh poslal. Za pouhých devět dní Montezuma začne s oběťmi na narozeniny démona Huitzilopochtliho. Nepůjde o obyčejný rituál, můj pane! Právě teď ve výkrmných ohradách v Tenochtitlánu čeká deset tisíc mladých dívek, všechny panny. Montezuma je chce všechny zabít.“

„Dobrý Bože!“ vykřikl Cortés. „Deset tisíc?“

„Deset tisíc nevinných dětí! Mnoho skupin obětníků jim bude čtyři dny a noci vyrvávat srdce. Pyramida, náměstí – vše se bude topit v krvi. Takové činy páchali Mexikové už dříve, dávno, ale dělají si záznamy, aby věděli, jak dlouho jim potrvá dokončit jejich dílo. Zabíjení začne za úsvitu dvacátého listopadu, prvního dne mexického měsíce Panquetzaliztli. To jsou narozeniny Huitzilopochtliho.“

Cortés zachmuřeně přikyvoval s očima upřenýma na vzdálenou pyramidu. „To nám nezbývá dost času,“ prohlásil, „začne to jen osm dní poté, co zítra vstoupíme do města. Udělám, co budu moci, Malinal, vše, co bude v mých silách, ale nemohu slíbit, že včas získáme takovou pozici, abychom tuto zrůdnost zastavili.“

Malinal ucítila, jak se jí rozbušilo srdce a stoupá v ní hněv. „Musíte to zastavit, pane! Musíte najít způsob. Pokud selžete, zklamete boha, zklamete sám sebe!“

„Selhání bude mnohem horší, když dovedu tuto výpravu ke zkáze zbrklými a nedomyšlenými činy. *Zastavím* lidské oběti

Mexiků, máš mé slovo, ale stihnout to do osmi dnů je možná příliš troufalá žádost, dokonce i od Boha.“

„Ale pane,“ Malinal začala propadat zoufalství. „Zítra vstoupíte do Tenochtitlánu. A máte moc zachránit životy deseti tisíce žen. Musíte je zachránit!“

„Dost!“ vyštěkl Cortés, hlas mu náhle zněl drsně a krutě. „Budu přemýšlet o tom, cos řekla, ale teď už o té záležitosti nechci nic slyšet.“

Skupina mexických šlechticů vpředu se zastavila před obrovským palácem ze dřeva a kamene obklopeným zářivými zahradami, který stál na břehu jezera Texcoca. Cuitláhuac sestoupil ze svých nosítek a dva nižší náčelníci umetali zem pod jeho nohama, jak kráčel zpět ke Cortésovi. „Malinchi,“ řekl. „Zde si v noci odpočnete a zítra spatříte tvář velkého Montezumy.“

Montezuma strávil odpoledne v mlčení, seděl se zkříženými nohama před modlou ve vnitřní svatyni chrámu Kolibříka Jihu. Uvažoval, že požádá velekněze Namacuixe, aby mu dal velkou nádobu *teonanácatlu*, ale nakonec se rozhodl, že při této příležitosti by měl meditovat bez pomoci posvátných hub – ne s další marnou snahou sám přivolat Huitzilopochtliho, ale s úmyslem pátrat hluboko ve svém srdci, jak mu bůh poručil.

Tímto způsobem se Montezumovy emoce kousek po kousku v tichu zklidňovaly a myšlení projasňovalo, a on cítil, že se v něm znovu probouzí naděje. Ještě není příliš pozdě. Kolibřík se možná připojí k boji na jeho straně, jak vždy sliboval, a dá mu vítězství nad *tuely*. Již za pár dnů začne velká oběť deseti tisíce panen, které teď vykrmují v ohradách. Pokud takový velkolepý masakr pohne Huitzilopochtliho k návratu, jak mu bůh války naznačil, pak ještě není vše ztraceno a bělokožci stále mohou být zničeni. Přes pohromy a podivné zlé události posledních měsíců Montezuma zůstával pevně přesvědčený, že nikdo – ani *tuelové*, ani lidé – se nemůže postavit moci Kolibříka nasyceného dostatečným množstvím drahocenné krve a tepajících srdcí.

Ucítil, jak na něj modla shlíží z výšky, jak se do něj vpalují její černé oči, jak tam sedí na zemi, a pohroužil se hluboko

do nitra, aby našel cestu slávy. Mlha, která mu zastírala tak dlouho mysl, se rozplynula, až konečně spatřil a pochopil to, co musí udělat. Zítřka, poté co bělokožci vstoupí do Tenochtítlanu, srdce Kolibříkovy moci, ubytuje je v prázdném paláci svého zesnulého otce Axayacatla na úpatí velké pyramidy přímo ve stínu Kolibříkova paláce. Tam jim projeví milostivou a velkorysou pohostinnost a nabídne jim mnoho slov a důkazů o míru a přátelství, aby je ukolébal do falešného pocitu bezpečí, zatímco bude tajně celou dobu připravovat své armády. Pak, až nastane den obětování panen a dá strhnout všechny mosty na hrázích, už nebude úniku, vrhne všechny vojáky pod svým velením na bělokožce, aby je zajali pro obětování, a úplně je zničí i s jejich válečnými zvířaty a ohnivými hady.

A krev *tuelů* smíšená s krví deseti tisíc panen Kolibříka jistě nanejděš uspokojí, ne?

Montezuma se s nadějí podíval na velkou kamennou modlu a vpil se zrakem do jejích obsidiánových očí.

Je to jen iluze? Anebo v nich skutečně zahlédl záblesk proňhané inteligence a souhlasu?

Nastal podvečer, poslední paprsky zapadajícího slunce ještě ozařovaly oblohu a Bernal Díaz se procházel nádhernými palácovými zahradami na břehu jezera, kde Španěly ubytovali. Sám palác byl natolik prostorný, že lehce pojal celou jejich armádu. Šlo o masivní dvoupatrovou stavbu z kamenných kvádrů s podlahami a sloupy z cedrového a dalšího vonného dřeva, ukrývající v nitru mnoho velkých sálů, dvorců a nádvoří stíněných markýzami z bavlněné látky – celá budova byla tak velká a nádherná, že se jí mohla rovnat jen málokterá z velkých evropských královských rezidencí.

I zahrady byly obrovské, tvořily pravidelné čtverce propojené cestami a ohraničené plaňkovými ploty s popínavými rostlinami a aromatickými keři naplňujícími vzduch těžkými vůněmi. Akvadukty a kanály přiváděly na celý pozemek čerstvou vodu a rostlo tu mnoho místních ovocných stromů a růžových keřů. Od jezera sem byl proražený plavební kanál, na kterém Díaz viděl mnoho velkých kánoí, jak vplouvají do nitra zahrad, aby

tu naložily a odvezly úrodu, a když pokračoval v procházce, zpěv ptáků ho přilákal k voliére s mnoha různými druhy tropických ptáků zjevně vybraných pro zářivost a pestrost jejich peří. Nakonec uprostřed ohromného sadu došel k velkému umělému jezeru s vydlážděným dnem o obvodu tak čtyři sta kroků, k němuž z obou stran vedlo několik schodů, aby se člověk mohl pokochat mnoha druhy ryb, které v něm plavaly, a vodními ptáky na jeho hladině. Elegantní fontány přitom rozprašovaly duhový chladivý vodní opar.

Díaz, který zabloudil do tohoto fantastického světa výhledů a dojmů, se v přibývajícím šeru, v němž se ve večerním vzduchu mísilo cvrkání cikád s ptačím zpěvem, znovu přistihl, jak uvažuje, zda neměl La Serna pravdu, že se ocitli jen v jakémsi bizarním a za vlasy přitaženém snu. Anebo měl pravdu spíš Mibiercas, když mluvil o nějakém zakletí?

A i kdyby snad vše tohle nebyl sen ani zakletí, ale skutečně práce lidských rukou, jak by mohlo pár set Španělů vůbec doufat, že porazí tak velkolepou civilizaci, jež dokáže vytvořit takové divy? Díaz měl klidnou až flegmatickou povahu, nepopouštěl příliš uzdu fantazii, ale i tak si na chvíli, jak se den nořil do noci a světla vzdáleného Tenochtitlánu pableskovala nad hladinou jezera, pomyslel: *Jsme trpaslíci ve světě obrů; jaká to od nás byla pošetilost vůbec uvěřit, že si tuto zemi dokážeme podrobit?*

Tu noc ve snu stanul Cortés na vrcholku velké pyramidy v Tenochtitlánu se svatým Petrem. Vedle nich čněl do výše pasu mechem obrostlý kamenný blok zeleného jaspisu o průměru dvou kroků. Hladký vypouklý povrch měl pokrytý sedlou krví. Vedle něj stál dýmající koš na oheň plný žhavých uhlíků a obrovský válcovitý buben pošitý hadími kůžemi s výraznými vzory. Za nimi s veřejemi rovněž pokrytými krví a zdobenými groteskními řezbami, se tyčil temný úzký chrám, byl velmi vysoký a na střeše nesl složitou konstrukci podobnou obřímu hřebenu nebo chocholu. Za dveřmi rozeznal sály matně osvětlené loučemi. Číslo z nich něco zlovlného, něco děsivého, ale svatý Petr od nich odvrátil Cortésův zrak a místo toho upřel

jeho pozornost na rušnou ostrovní metropoli, která se před nimi rozprostírala do dálky a se zemí ji spojovaly na východě a na západě majestátní hráze se silnicemi.

„Provedl jsem tě bezpečně mnoha protivenstvími,“ řekl světec, „jak jsem ti slíbil, a nyní přišel tvůj čas. Protože jsem na Montezumu vložil ruku, nyní se před tebou chvěje hrůzou a zítra ti otevře brány tohoto města bez boje, jako se panenská nevěsta odevzdává manželovi.“

„Děkuji ti, Svatosti. Jsem ti vděčný...“

„Avšak nyní na prahu triumfu čelíš největšímu nebezpečí,“ varoval ho světec. „Žena jménem Malinal, kterou jsem ti poslal, aby ti pomáhala dobýt vítězství, tě nyní svádí k pošetilému činu.“

Cortés ukázal na krvavé skvrny na oblém jaspisovém kvádru a na žhnoucí koš s ohněm. „Svatosti, přeješ si, abych zasáhl a zabránil hříchu obětování lidí.“

„To také učiníš, můj synu, to také učiníš, ale vše má svůj čas. Pokud se budeš plést do velké oběti, která se chystá v příštích dnech, postihne vás pohroma.“ Světec se odmlčel a olízl si rty podivně rudým a špičatým jazykem. „Ještě je příliš brzy, abys podnikl tak extrémní opatření – a ve mém srdci to víš, můj synu. Pokusíš se oběti zabránit, jak žádá ta žena Malinal, a všichni obyvatelé tohoto velkého města proti tobě povstanou jako jeden a rozdrtí tvou malou armádu. Pak vše, pro co jsi bojoval, bude ztraceno, a samo tvé jméno bude vymazáno z historie.“

„Mám se tedy držet stranou, Svatosti, a dovolit to? Něco takového vypadá jako nehodné křesťana.“

„Nehodné možná, ale nutné. Usilujeme tu přece o konečné vítězství a ukončení všech lidských obětí už navždy. A tohoto vznešeného cíle nedosáhneš a neuspěješ s tím, aby tito tmáři přijali víru v Krista, když teď budeš jednat pošetile a zbrkle. Ale vyčkej na vhodný čas, zvol si dobře pravou chvíli a vítězství bude tvé.“

Světec přistoupil ke Cortésovi, položil mu na rameno obrovskou mozolnatou ruku a muži projel tělem zášleh extáze. „Promluvil jsem s tebou o těchto záležitostech,“ řekl, „abys ve mně mohl nalézt mír. Ve světě tě čeká utrpení, ale buď dobré mysli; já svět přemohu.“

KAPITOLA DRUHÁ

Neděle 8. listopadu 1519

Než se s nimi Montezuma setkal osobně a upřel na ně poprvé svůj královský zrak, chtěl se dozvědět víc o chování a válečné disciplíně *tuelů*, kteří se blížili z Iztapalapy po velké hrázi, která je zavede do Tenochtitlánu. Pro tento účel si zvolil běžce Achitometla, který byl nejen ze všech jeho běžců nejrychlejší, ale také nejchytřejší a nejvýmluvnější. Montezumu již odnesli na nosítkách k městské bráně na severním konci hráze. Svou družinu dvou set nejvyšších hodnostářů říše nechal venku na ranním slunci a odpočíval na strážnici spolu s Cacamou, králem Texcoca, Totoquiem, králem Tacuby a věrným Teudilem. Rozvaloval se na pohovce, kterou sem přinesli speciálně pro něj, Cacama a Totoqui seděli na židlích a Teudile stál a věnoval se džbánům s ovocnými nápoji chlazenými ledem z hor, pohárům s kouřící čokoládou a nejrůznějším pamlskům a lahůdkám, jež jim nabízely zástupy sluhů.

Klábosení šlechticů venku náhle ustalo a dovnitř dolehl zvuk bosých nohou běžících po dlažbě, stráže otevřely dveře, dovnitř pronikl pás jasného světla a dovnitř vstoupil Achitometl, pohledný mladík, štíhlý a silný, s dlouhými vlasy na ramena. Po šestimílovém běhu nebyl ani zpocený a dýchal klidně, když poklekl se skloněnou hlavou.

„Vyprávěj nám,“ vyzval ho Montezuma, „o *tuelech*. Vyzazili už z Iztapalapy? Jdou už po hrázi?“

„Ano, pane,“ odpověděl Achitometl. „Vede je vznešený

Cuitláhuac a jeho svita, viděl jsem, jak pochodují ve zbroji a sešikovaní k boji. Ozbrojili se, pane, oblékli do válečných oděvů. Seřadili své jeleny, pane, postupují ve vyrovnaných řadách.

Čtyři muži na jelenech vedou ostatní a tvoří předvoj. Jak postupují, stále otáčejí hlavy, sledují lidi stojící u silnice, dívají se sem a tam na všechny strany. Také ti jejich zrudní psi běží vpředu. Očichávají nohy davu a zasévají strach do jejich srdcí. Každý z nich funí, neustále funí.

Po předvoji jezdců na jelenech a psech, pane, kráčí jeden, který nese na ramenou praporec. Neustále s ním mává, aby vlál do kruhu, a pak ze strany na stranu, zvedá se jako bojovník. Praporec se kroutí jakoby sám od sebe, otáčí se ve větru a opět narovnává.

Za ním pochodují nosiči kovových mečů. Jejich kovové meče se lesknou a každý z mužů nese na ramenou štít – štít z kovu, štít ze dřeva, štít z kůže.

Třetí skupinu tvoří jeleni, každý nese jednoho vojáka, všichni jsou v kovové zbroji, mají kožené štíty a kovové meče. Každý z jelenů má zvonečky a ty zvonečky zvoní a jelen vydává divné zvuky jako *hyhý... hyhý... hyhý*. Hodně se potí, ti velcí váleční jeleni; jako by z nich stékala voda. A z tlam jim odstřikuje pěna a padá ve velkých kapkách na zem; padají na zem z jejich tlam jako pěna z mýdla *amolli*. A jak se přibližují, duní jim kopyta. Je to zvuk, jako by dopadaly kameny.

Čtvrtou skupinu tvoří ti s kovovými luky; kovové luky spočívají na rukou lučištníků a toulce jim visí u boku nebo v podpaží, všechny jsou plné kovových šipek.

Pátou skupinu tvoří opět jezdci na jelenech ve stejném šiku, jaký jsem už popsal.

V šesté skupině jsou ti s ohnivými hady. Nesou ohnivé hady na ramenou. Někteří je mají natažené před sebe a těsně před tím, než vstoupili na hráz, z nich vystřelili do vzduchu. Hadi vybuchli, práskli a zahřměli, vyvalil se z nich kouř. Kouř se šířil, kouř temněl, kouř zůstal viset nad zemí. Jeho odporný zápach omámil přihlížející davy; obral je o jejich smysly...”

Montezuma se napřímil na pohovce. „Kde je jejich velitel?“ zeptal se. „Ten, kterému říkají Malinche?“

„Vše řídí zezadu, pane, jako náš *tlacateccatl*, válečný vládce, vojevůdce. Jede na velkém válečném jelenovi, celý v kovové zbroji, a ze všech stran ho obklopují a stále jsou mu po boku jeho stateční vojáci, jeho praporečníci, kteří jsou stejní jako naši ostříhaní, naši Cuahchicové, ti silní, ti neohrožení.“

„A co Tlaxcalové?“ zeptal se Montezuma. „A Ishtlilovi muži? Opovázil se snad Malinche přivést do srdce našeho města i naše úhlavní nepřátele?“

Achitometl sklonil hlavu ještě víc: „Přicházejí pane, jdou těsně za Malinchem, tisíc Ishtlilových bojovníků a tisíc Tlaxcalů, všichni pod vedením samého vládce Shikotenky. Přišli vyzbrojeni do války, všichni v bavlněné zbroji, každý se svým štítem, *macuahuitlem* a lukem. Všechny toulce mají plné opeřených šípů. Vysoko zdvihají kolena, vydávají pokřik a plácají se dlaněmi přes ústa, hvízdají a prozpěvují své válečné písně, ale mnoho z nich, pane, nese břemena v transportních rámech, někteří v klecích, jiní v hlubokých koších a jiní táhnou velké kovové ohnivé hady *tueli* na dřevěných vozících, takové ohnivé hady, kteří zabijí jediným úderem tisíc mužů.“

Montezuma vstal a začal neklidně přecházet po strážnici. Nyní si udělal v duchu celkový obraz a bylo to zlé.

Nejhorší, jaké to jen mohlo být.

Nikdy předtím žádné cizí armádě nebylo dovoleno vstoupit do posvátného města Mexiků, ale příchod *tueli* srazil jeho sebevědomí tak nízko, že se nechal zastrašit a souhlasil s touto nenáviděnou věcí, a dokonce dovolil tomu odpornému Shikotenkovi a jeho drzým válečníkům přijít s nimi.

A přesto nejde o porážku, připomněl si. Je to past! A za pár dní do té pasti padnou a *tuelové* zemřou a Shikotenka zemře a rovnováha světa se obnoví.

„Lezeme přímo do pasti,“ zavrčel Panitzin a ohlédl se dozadu přes svalnaté rameno. „To přece víš, ne? Přezdívkou ‚Strom‘ získal pro svou mohutnou postavu, flegmatické rysy, tmavou pleť, divoké rozčuchané vlasy a proto, že svůj dlouhý krok vždy držel o trochu vpředu před ostatními tlaxcalskými bojovníky.“

„A co víc, lezeme tam s těmahle krámama bílejších mužů

na hřbetech,“ přidal se Chipahua, který skutečně spolu se Stromem a Shikotenkou nesl na zádech velký koš naložený vojenskou výzbrojí *tuelů*. Chipahua měl velkou holou hlavu, nahoře hladkou a vyklenutou, u spánků trochu zúženou, ale pak se opět rozšiřovala, aby pojala výrazné lícní kosti a plný masitý obličej. Nepravidelné mezery v předních zubech, kam ho naplno zasáhl před pár měsíci mexický válečný kyj, mu dodávaly výraz neukojitelné krutosti.

Shikotenka si nadhodil své břemeno do pohodlnější polohy a široce se zašklebil. „Přestaňte si stěžovat, bratři, to je cena, za kterou se dostaneme do Tenochtitlánu a ukončíme Montezumovu vládu. A pro potěšení, že tomu parchantovi vezmeme tohle město, klidně potáhnu tyhle krámy mnohem dál než jen šest mil.“

Shikotenka byl oblečený jen v bederní roušce a sandálech, husté černé vlasy měl sčesané z čela a spletené do dlouhých propletených copánků, hrudník, břicho, nohy a paže byly samá jizva z válečných zranění, která utržil v boji muže proti muži s Mexiky. Ve třiceti čtyřech letech už bojoval celých osmnáct let. Zkušenosti se mu odrážely v plochých chladných rysech jeho tváře a rozhodném sevření širokých smyslných úst, která ukrývala jak nesmlouvavou krutost a prohnanost, kterých byl schopen, tak i odvalu, odhodlání a mimořádné schopnosti, jež vedly ani ne před rokem k jeho zvolení za válečného krále Tlaxcaly.

Včera večer v Iztapalapě se Cuitláhuac snažil Malinche přesvědčit, aby nebral do hlavního města Mexiků ani tlaxcalské bojovníky ani texcocské rebely. „Jsou to naši nenávidění nepřátelé,“ řekl. „Naši lidé se obávají, že způsobí problémy.“ Spor se přiostrhoval, a když Malinche viděl, že se dostávají na mrtvý bod, zaimprovizoval – Shikotenka si všiml, že je to pro tohoto muže typické. „Není se čeho bát,“ prohlásil. „Mí Tlaxcalové a Texcocové nejsou vojáci, ale nosiči. Potřebuji je, aby nám nesli zásoby a vybavení.“

To tvrzení bylo zjevně nepravdivé, ale Malinche ho podepřel tím, že propustil všech dva tisíce Cholulů, kteří výpravě sloužili v posledních dnech jako *tamanes*, s tím, že není spokojený

s jejich prací, a poslal je hned pryč z Iztapalapy. Nakonec po dlouhém dalším vyjednávání a přesvědčování a poté, co získal od posla svolení samého Montezumy, Cuitláhuac ustoupil, i když škodolibě trval na tom, že chce vidět, jak i Shikotenka nese svůj náklad.

Nyní ušli skoro míli a věže a pyramidy Tenochtitlánu před nimi čnely stále výš. Velké davy zvědavých Mexiků lemovaly po obou stranách silnici, a i když nebyli otevřeně nepřátelští ke Španělům, vztekle mumlali, když kolem procházel Shikotenka se svými muži. Mnoho Tlaxcalů reagovalo válečným pokřikem, hvízdáním a zpěvy válečných písní, zatímco jiní tasili zbraně, když se dav tlačil příliš blízko k nim.

„Jedno nechápu,“ zabručel Strom a odstrčil dotírajícího mexického mladíka z cesty, „co asi tak uděláme, až budeme uvnitř.“

„To je jednoduché,“ prohlásil Shikotenka. „Budeme pomáhat Malinchovi, jak jsme slíbili.“

„Ale s čím pomáhat?“ zeptal se Chipahua. „Když vlétne pavoukovi do sítě za první mouchou i druhá, sní je obě.“

„Až na to,“ namítl Shikotenka, „že tady je pavoukem Malinche a Montezuma mouchou.“

„A jsi si tím jistý?“ opáčil Strom.

„Jsem,“ ujistil ho Shikotenka. „Viděl jsi, jak nás porazil v Tlaxcale. A to samé udělá i tady.“

Shikotenka měl mnoho pochybností, ale rozhodl se nechat si je pro sebe.

Především a hlavně – Strom měl pravdu. Tenochtitlán je obrovská a zlovolná past, ze které už možná nikdy neuniknou. Přes úžasné válečné schopnosti Španělů, přes jejich neoblomnou vůli, přes jejich vražedné zbraně a ochotu je použít zůstávalo skutečností, že uprostřed nepřátelské metropole budou mnohonásobně přečíslení a mohou tam být lusknutím Montezumových prstů i uzavření, stačí aby dal prostě odstranit mosty z přístupových hrází. Pravda, Nejvyšší mluvčí prozatím projevil naprostý nedostatek odvahy k tak nepřátelskému tahu, ale kdyby se to nějak změnilo nebo kdyby měl dost rozumu a předal by velení armád nějakému odvážnému válečníkovi,

jako je Guatemoc, následoval by boj na život a na smrt – boj, ve kterém by podle Shikotenky ani Španělé nemohli vyhrát.

A za druhé to byla otázka širšího významu toho všeho. Co dál, pokud se proti veškerému očekávání v Tenochtitlánu vše vyvine podle Malinchova plánu? Dejme tomu, že dnešek je vážně začátkem konce vlády Mexiků nad světem?

Co bude pak?

Bude Tlaxcala vzkvétat, jak Malinche slíbil? Budou vzkvétat texcocští Ishtlilovi povstalci? Budou i Totonacové odměněni za služby, které jim také poskytli? A budou pak všichni žít společně v míru a souladu, den za dnem jen tloustnout a bohatnout pod moudrou a tolerantní vládou *tuelů*?

Shikotenka tomu jaksi nevěřil.

Viděl Španěly v akci a utkal se s nimi ve válce, věděl, že jsou schopní stejně odporných krutostí, jako byly ty, kterých se dopouštěli Mexikové během své dvousetleté nadvlády. Zdálo se mu, že naopak chtivost těchto podivných a nemilosrdných mužů s bílou kůží je tak nenasytná a jejich touha po moci tak vášnivá, že smetou všechno a všechny jako podzimní listí, dokud ze světa, jaký býval dřív, nezůstane vůbec nic. Jeho bohové, zvyky, poezie, písně, příběhy, obrazy, velké budovy, dokonce i sny zmizí, jeho krev vyschne, jeho bohatství kousek po kousku vezmou a odvezou za moře na velkých člunech *tuelů*, jeho lid bude zotročen, anebo ještě hůř, zcela zapomene, kým býval, až nakonec zůstane jen bezútešná zkáza, na kterou budou shlížet chrámy s podobou Krista svíjejícího se na kříži. Již nyní mnoho Tlaxcalů opustilo staré způsoby, starou víru a padali na kolena, aby uctívali tohoto umučeného boha s jeho pobožnůstkářským učením odmítajícím život, které zavrhuje veškeré slasti a pobuřuje ho smích.

A tak se Shikotenka ptal sám sebe, jestli je vůbec správné – i když svržení Montezumy a nadvlády Mexiků jsou cíle, o které by se měl snažit každý loajální Tlaxcal –, aby on a jeho válečníci posluhovali Španělům, a zašli dokonce tak daleko, že nosí jejich zavazadla jako obyčejní *tamanes*, a přispěli tím k něčemu takovému?

Vzhlédl od země a spatřil poblíž jedoucího Malinche mezi

jeho kapitány, toho úžasného dravce, kterého tak podivně a paradoxně zároveň nenávidí i miluje. Potřásl hlavou, aby zaplašil temné představy. Dal španělskému vůdci své slovo, když spolu uzavřeli mír u vrchu Tzompachu a stále mu věřil, i když ho v Cholule vlastně zachránil, když zadržel se svými padesáti tisíci Tlaxcaly příchod obrovské mexické armády, která by přivodila jistou zkázu Španělů. Takže teď už je příliš pozdě couvnout, příliš pozdě si vše rozmyslet. Možná mu srdce našeptává, že je toto zahanbující, ale jediná čestná věc teď je – a on ji udělá! – pokračovat dál a usilovat o vítězství.

Montezumův nezkrotný a odbojný synovec Guatemoc, potupně oděný v krátké hrubé tunice nuzáka a s hezkou tváří se zahnutým nosem skrytou pod kápí, porušil podmínky svého domácího vězení v rodinném sídle v Chapultepecu a vykradl se ven, aby se podíval na příchod bělokožců do Tenochtitlánu. Už jen jít do města od něj nebylo moudré – bylo tu příliš mnoho kontrol a Montezumova tajná policie měla oči všude –, proto se držel na jihu, šel podél západního břehu jezera Texcoca a našel si místo mezi stromy na pustém vršku za Tacubou, kde měl přímý výhled na postup těch bílých banditů po hrázi z Iztapalapy.

Poznal otcova nosítka v čele průvodu, obklopené pestrou kombinací per a drahých látek obvyklé suity šlechticů, kteří doprovázeli Cuitláhuaca, kdykoli plnil nějakou státní záležitost. Pak po uctivé mezeře sta kroků jel předvoj *tuelů*, čtyři muži v lesknoucí se kovové zbroji na hřbetech svých velkých jelenů. Za nimi kráčel praporečník a předváděl hezkou podívanou, jak mával praporcem ve vzduchu a nechával ho vlát ve větru, pak šest dalších oddílů, každý oddělený mezerou dvaceti kroků, mezi pěšáky řady jezdců na jelenech se zářivou zbrojí a zbraněmi. A poslední ve velkém hlučném zástupu – jehož pokřik a kvílení se neslo jasně přes vodu – kráčel zadní voj a nosiči tvoření tisícovkou zrádných Texcoců a tisícovkou Tlaxcalů v typických červených a černých válečných pláštích. Na takovou vzdálenost Guatemoc nedokázal rozeznat jednotlivé obličeje, ale dostal zprávu, že je mezi nimi i Shikotenka – jeho

srdce nepochybně překypuje nestoudnou pýchou nad touto nepředstavitelnou vyhlídkou, jak tlaxcalští válečníci triumfálně vstupují do Tenochtitlánu.

Guatemoc ze své pozice přehlédl celou délku cesty po hrázi, která se táhla přímo jako dráha letícího šípů přes jezero od začátku v Iztapalape na jižním břehu až ke konci v Tenochtitlánu o šest mil dál severně. *Tuelové* už přešli křižovatku o dvě míle dál na sever od Iztapalapy, kde se napojovala jiná hráz se silnicí vedoucí na západ do města Coyocanu, a nyní budou pochodovat další dvě a půl míle na sever, dokud nedorazí do Acachinanca, velkého obřadního náměstí uprostřed jezera, na kterém se tyčí dvě vysoké kamenné věže ozdobené praporce, kde vždy oficiálně vítali mexické hrdiny vracející se z bitvy. Odtud scházela ještě míle a půl k branám samého Tenochtitlánu, jehož náměstí důvěrně přezdívali Malcuitlapilco, což znamenalo „konec zástupu zajatců“, protože před třiceti lety se při zasvěcování velké pyramidy Kolibříka Jihu táhla řada osmdesáti tisíc obětí čekajících na rituál po silnici až sem. Existovalo mnoho různých symbolických důvodů, proč by se Montezuma rozhodl setkat s *tuely* právě pod dvěma věžemi, a vskutku, sotva to Guatemoca napadlo, uviděl, jak se otevírá městská brána a po silnici se na jih vydává předvoj suity Nejvyššího mluvčího, aby připravil uvítací ceremoniál.

Uvítací ceremoniál, pomyslel si Guatemoc. *Takové ponížení!* Kdyby bylo po jeho, Malinche a jeho tlupu nájezdníků by nevítili girlandami a zlatem, jak jistě zamýšlí ten zbabělec Montezuma, ale noži, kopími a *macuahuitly* a neskrývanou nenávistí půl milionů rozzuřených obyvatel.

A kdyby bylo po jeho, tak by pochopitelně Malinche do Tenochtitlánu vůbec nevstoupil! Smetl by ho z povrchu země dávno před tím, než by vůbec opustil teplé nížiny na mořském pobřeží a nikdy – nikdy! – by mu nedovolil postupovat do srdce říše Mexiků.

Guatemoc jen bezmocně zaťal zuby. Naneštěstí není po jeho. Namísto toho se tu skrývá v lese na vrcholku tohohle mizerného kopce v páchnoucích nuzáckých šatech a tak daleko od veškeré moci, jak jen princ jeho krve může být.

Přesto se však musí něco udělat s tak hroznou zradou mexické cti, jaká právě teď probíhá, a je to jen na něm.

Boj s Tlaxcaly na jejich vřesovištích a horských svazích byl dost zlý, pomyslel si Sandoval, a je malý zázrak, že v něm Španělé triumfovali, ale Cortés musel zešílet, když si představuje, že by mohli stejný trik zopakovat i proti Mexikům v mnohem větším, nebezpečnějším a nepředvídatelnějším prostředí města, které leží před nimi.

Sandoval byl malý, ale měl široký a klenutý hrudník. Kudrnaté kaštanové vlasy mu ustoupily skoro k temenu, takže se zdálo, že má obzvlášť vysoké čelo, ale jako by to chtěl vynahradit, nechal si narůst kaštanový plnovous, který si pečlivě pěstoval a zakrýval mu většinu dolní části obličeje. V koňském sedle vždy působil svrchovaně sebevědomě, měl křivé nohy někoho, kdo tráví většinu života v sedle, nyní však jeho sebevědomí dostala těžkou ránu – protože i na tuto vzdálenost vypadal Tenochtitlán mnohem větší než jakékoli z velkých španělských měst – zastíňoval Toledo, Barcelonu, Madrid, a dokonce i Seville. A navíc vypadal nejen mnohem větší, ale také nesrovnatelně krásnější s mnoha opevněnými sídly, stovkou pyramid a gigantickým královským palácem. Jaký byl na ně úžasný pohled, všechny štukové, zdobené a korunované nejrůznějšími typy cimbuří, pomalované zvířaty, pokryté kamennými sochami – podivnou a svůdnou směsí krásy a hrůzy, s tou pekelnou pyramidou boha války, která se ve středu města tyčila nad všechny ostatní budovy!

A takové množství lidí! Šířil se od nich nepříjemný zápach a vydávali hrozivou změť povyku, výkřiků a hvízdání smíšeného s mumláním a konverzací, nespočetné tisíce jich lemovaly obě strany široké silnice a nechávaly pro Španěly jen úzký prostor k průchodu. Další nespočetné tisíce přepluly jezero na flotilách vydlabaných kánoí, některé byly tak velké, že unesly šedesát pasažérů i s nákladem. Tato primitivní plavidla, z nichž mnohá přiřazila ke hrázi nebo proplouvala pod mosty tak, aby jejich pasažéři mohli zírat nahoru na pochodující Španěly, prozrazovala úroveň jejich lodního stavitelství, která byla mnohem

nižší než ta evropská. Na druhou stranu již sama hráz se silnicí představovala zázrak architektury. Její dřevěné mosty byly rozmístěny v poněkud větších rozestupech zhruba pěti set kroků nebo možná i víc, než na užších a kratších, ale rovněž velkolepých hrázích, po kterých šli včera, a překlenovaly větší vzdálenosti – deseti nebo dvaceti kroků, jak Sandoval odhadl. Když kráčeli přes další takový a okovaná kopyta koní na něm duněla, otočil se na Pedra de Alvarada, nesporné číslo dvě ve velení hned po Cortésovi, který jel vedle něj v čele.

„Co myslíš, Pedro?“ zeptal se. „Dokázal bys přeskočit tu mezeru, kdybys musel?“

Alvaradovi bylo třicet čtyři let, měl široká ramena a velkou sílu, ale lehké nohy a nenucenou ladnost trénovaného šermíře, husté blond vlasy mu spadaly až na ramena a horní ret mu zdobil výstřední světlý knír, který si pečlivě kroutil vzhůru a voskoval. Byl pohledný, s pevnou bradou, dlouhým rovným nosem a jizvou ze souboje, která se mu táhla od pravého spánku ke koutku oka. „A proč bych musel?“ opáčil. Takovou možnost si zjevně nepřipouštěl. „Most je dostatečně pevný.“

„Může přijít den,“ nadhodil Sandoval, „kdy Montezuma vydá rozkaz je strhnout.“

„Ha!“ vyhrkl Alvarado. „Už chápu, kam míříš!“ Ohlédl se a změřil si mezeru, přes kterou právě přejeli. „Bucephalus v plné síle by to mohl zvládnout,“ usoudil, „a hádám, že bych to dokázal i pěšky, kdybych měl pořádný rozběh – ale vsadím se, že jsem v téhle armádě jediný, kdo by to zvládl!“

Sandoval musel vypadat skepticky, protože Alvarado nevrle dodal: „Nepochybuj o mně, Gonzalo. Nikdy se nechvástám nadarmo.“

Nyní, když mu Sandoval nasadil tu myšlenku do hlavy, musel Alvarado připustit, že mosty představují skutečnou potíž. Pečlivě si prohlédl další z nich, když přes něj přejížděli, a viděl, že je složený z částí, které do sebe zapadají a dají se snadno rozebrat. Indiáni milují léčky a tohle může být typický úskok, jak vlákat Španěly do Tenochtitlánu, uvěznit je tu a pobít.

Ale když to uvážil, Cortés je mnohem vychytralejší a pro-

třelejší parchant než kdy nějaký indián může doufat, že kdy bude, a shromažďoval informace o hlavním městě Mexiků celé měsíce, takže musel všechna rizika promyslet a nepochybně už dávno vyzkoumat nějaké řešení.

Hernán má vždy na všechno řešení, a proto byl Alvarado moc rád, že je v jejich výpravě až druhý ve velení. Znamenalo to, že může nechat všechny velké problémy a obtížná rozhodnutí na svém příteli, a dělat to, co mu jde nejlépe, tedy zabíjet lidi a kořistit zlato, přičemž obě tyto činnosti mu přinášely velké potěšení. Hernánovy pošetilé ohledy k místním divochům, které projevil před několika měsíci po přistání v Cozumelu, našťestí hned pominuly, a od té doby se už bitvy v Potonchanu a Tlaxcale odehrávaly naplno a rychle, bez slitování a s příkladnou krutostí – což bylo jediné, čemu indiáni rozuměli – a Cortés je nejen povoloval, ale přímo i podporoval. Alvarado si užíval každou chvíli! A pokud jde o zlato, bylo to méně uspokojivé, dokud nedorazili do Choluly, kde v chrámech a palácích získali poklady za nejméně sto tisíc peset pro Cortésovy věrné. Každý voják pochopitelně musel odevzdat svou kořist na společnou hromadu, ze které se oddělilo dvacet procent, „králova pětina“, jako daň pro královskou pokladnici a – podle lichvářské smlouvy uzavřené při založení Villa Ricy – dalších dvacet procent mělo jít stranou pro Cortése. Alvarado tuto smlouvu podpořil ze solidarity k příteli, nikdy však její podmínky nevztahoval na sebe. „O vaše se podělíme,“ znělo jeho soukromé motto, „ale své si ponechám.“

Přelétl pohledem hráz. Tenochtitlán, město snů se zřejmě nevyčerpatelnými zásobami zlata nashromážděného slabým a pošetilým panovníkem, nyní leželo necelé dvě míle daleko, brány mělo dokořán otevřené jako klín ženy dychtící po obšťastnění. Uvítací výbor pestře oděných mexických šlechticů jim už vyšel vstříc a shromáždil se se stužkami a praporci asi půl míle před nimi na místě, kde se hráz rozšiřovala v obřadní náměstí, kterému dominovala dvojice vysokých a bohatě zdobených věží.

Nyní se v bráně objevila nosítka, muži je drželi na ramenou, leskla se zlatem a duhovými pablesky drahých zelených per,

kteřá měli Mexikové vyhrazena jen pro královskou rodinu. A protože jediná další taková na hrázi patřila Cuitláhuacovi, vyplývalo z toho, že tato nosítka v přibližujícím se slavnostním průvodu musí ukrývat samého Montezumu.

Cortés zůstal v zadním oddílu Španělů, aby tak zajistil, že nebude čekat na příchod Montezumy. Přejede dopředu, teprve až se objeví panovník. Alvarado poplácal Sandovala po rameni. „Zdá se, že ten Monty je na cestě,“ prohlásil. „Raději zajed' dozadu a řekni caudillovi, ať se připraví.“

Cortés pobídl Molinera a projel svou armádou s Malinal u pravého třmenu a Pepillem, který dostal jasné pokyny vše zaznamenat a zapsat, u levého. Než se připojili k Alvaradovi, Velázquezovi de León, Olidovi a Sandovalovi, předvoj už dospěl na místo, kde se hráz a silnice rozšiřovaly do působivého čtvercového náměstí o straně dlouhé asi tři sta kroků a postaveného stejně jako hráz z masivních kamenných kvádrů pevně usazených do jezerního dna. Na severním okraji náměstí, těsně než se opět zúžilo do posledního úseku silnice vedoucí do města, se tyčily dvě obrovské kamenné věže se zubatým cimbuřím, kde se shromáždila velká skupina vyparáděných Mexiků. Za nimi, stále ještě na silnici a asi stejně daleko na sever od věží, jako byl nyní Cortés směrem na jih, mu Alvarado ukázal peřím zdobená zlatá nosítka, ve kterých, jak předpokládal, musí sedět Montezuma. „Myslíš, že je to on,“ zeptal se Cortés Malinal, „anebo další podvodník?“

„Tentokrát je to sám Montezuma,“ ujistila ho Malinal. „Podívejte na chování těch lidí –“ a ukázala na davy, které zaplnily náměstí, náhle všichni zmlkli a ti, kdo lemovali hlavní silnici, strnuli, klopli oči a zbledli. „Pohled na Nejvyššího mluvčího znamená smrt,“ vysvětlila.

Jak procházeli strašidelně ztichlým davem, šlechtici za věžemi popošli dopředu, aby je přivítali, sto nalevo a sto napravo, a olemovali obě strany silnice. Cortés stále s Malinal a Pepillem po bocích pobídl Molinera před ostatní čtyři jezdce a celý uvítací výbor padl na kolena jako jeden muž a vykonal obřad „jedení hlíny“, položili dlaně na zem a pak k ústům. Cortés si

všiml, že všichni jsou bosí a každý má na sobě bederní roušku, široký a pestře zbarvený bavlněný plášť zdobený peřím, který jim spadl přes ramena, nákrčníky a náramky s tyrkysovými mozaikami, také zdobené pírkami, a kruhy do uší a rtů ze zlata a drahokamů.

Dvojice věží se nyní nacházela necelých padesát kroků před nimi, a když se tam Cortés podíval, spatřil, jak osm mužů v drahých rouchách – „jen samí náčelníci,“ řekla Malinal – nese na ramenou nosítka. Všichni byli bosí a blížili se důstojným krokem, oči sklopené k zemi. Pár kroků před nimi stáli tři další vysocí státní úředníci, také bosí a se sklopenýma očima, kteří horlivě umetali povrch silnice dlouhými košťaty. V čele procesí se zlatou holí kráčela známá postava Montezumova majordoma Teudila s vpadlými tvářemi, špičatou čelenkou a v dlouhém černém rouchu posetém stříbrnými hvězdami.

Cortés byl klidný, připravený na vše, připomněl si, že muž, se kterým se setká, o kterém toho už tolik slyšel a jehož povahu postupně poznal ze stovky zpráv a popisů, není nějaký mocný evropský panovník, ale polodivošský vládce barbarského národa, se kterým si posledních osm měsíců hrál jako kočka s myší a který je zralý padnout do jeho tenat.

Královský průvod se zastavil mezi věžemi a ze stínu vyšli dva vládci, v jednom poznal Cuitláhuaca, druhého, mladšího, Malinal identifikovala jako Cacamu, loutkového krále Texcoca. Přistoupili k nosítkům a sklonili hlavy, vzápětí se závěs z per rozhrnul a na zem sestoupil vysoký štíhlý muž oblečený do nachového pláště z jemné bavlny s cípy zavázanými kolem krku. Ve stejný okamžik Cortés sesedl z Molinera a zamířil k němu s Malinal a Pepillem, Alvaradovi a Sandovalovi řekl, ať se k nim připojí.

Vzdálenost mezi oběma skupinami činila necelých dvacet kroků, a i když na Montezumovi nebylo nic zjevně slabošského, mohlo mu být asi padesát a měl světlejší pleť než většina jeho lidí, bylo zřetelné, jak ho Cuitláhuac a Cacama musejí podpírat, když se jejich trojice blížila po pláštích, které před ně kladli podlézaví nohsledi. Cortés si rovněž všiml, že z tisíců přítomných indiánů včetně nejvyšších státních hodnostářů

je Montezuma jediný obutý; jeho nádherné sandály zdobené perlami a drahokamy měly zlaté podrážky a na štíhlých až ženských kotnících držely zlatem prošívány šňůrkami. Podobně Cortés zaznamenal se zábleskem hrdosti a lásky, že ze všech tisíců přítomných indiánů jediná jeho Malinal, výjimečná, statečná a nenahraditelná, jako jediná drží hlavu vzpřímenou, odmítá sklopit zrak a hledí bez bázně přímo na Montezumu.

Malinal nepřekvapilo, když Cortés přistoupil k Montezumovi a pokusil se ho obejmout. Stejně tak ji nepřekvapilo, že se Cuitláhuac a Cacama zděsili takové svatokrádeže a pokusili se Španěla odstrčit, a ani ji nepřekvapilo drsné skřípění oceli, jak Alvarado se Sandovalem napůl tasili meče. Cortés jim poručil, ať je zase zastrčí, a Malinal rychle vysvětlila Montezumovi, že taková objetí jsou v jejich zemi běžnou formou přivítání, ale pokud by vládce dával přednost prostému potřesení rukou, mohou se přivítat i tak.

„Co Malinche míní tím ‚potřesením rukou‘?“ zeptal se Montezuma. Malinal si všimla, že v monarchově pohledu blesko vyhýbavé poznání, když pokládal otázku. Nepochybně si ji pamatoval – a Teudile se jí o tom už dávno zmínil –, ale stejně tak bylo zřejmé, že to nyní nechce oficiálně přiznat.

„Míní tím, že k vám natáhne ruku,“ odpověděla Malinal a záměrně zachovávala nezúčastněný výraz. „Tak se v jeho zemi také vítají muži mezi sebou. Natáhnete k němu ruku, on k vám, pak se uchopíte a jsou z vás přátelé.“

Cortés s výsměšnou jiskrou v oku už měl ruku nataženou a nyní Montezuma nejistě napřáhl svou, Cortés ji uchopil a rázně jí potřásl. Z řad Španělů zazněl velký povyk a deset mušketýrů vypálilo do vzduchu a způsobilo, že se stovky přihlížejících a stráží vrhly na zem, zdvihl se sborový nářek a Montezuma, Cuitláhuac a Cacama se zděšeně přikrčili.

V nastalém zmatku vyzval Cortés Malinal s ironickým zamrknutím: „Řekni velkému Montezumovi, ať mým mužům odpustí to nadšení, ale v mé zemi to je rovněž zvyk a pozdrav, když se setkají dva vůdci.“

Zatímco to Malinal překládala, přiběhli k nim dva z velkých

obrněných válečných psů, kteří spolu byli svázání, jeden z rasy, kterou Španělé nazývali mastif, druhý pak vlkodav, a začali Montezumovi očichávat nejdřív nohy a pak se stále větším nadšením rozkrok. Cacama a Cuitláhuac se pokusili velká zvířata odstrčit, ale zvířata zareagovala výhružným vrčením a Montezuma zděšeně zasténal. Malinal si vzpomněla, jaký vraždící netvor to byl, když ho naposledy viděla na vrcholku velké pyramidy vyřezávat ženám srdce, a pocítila divoký a pomstychtivý příliv radosti, když se na ni Nejvyšší mluvčí téměř prosebně podíval.

„Řekni Jeho Veličenstvu,“ navrhl Cortés, „ať stojí a ani se nehne.“ Ohlédl se přes rameno. „*Vendabale*,“ zahalekal, „pojď, prosím, hned sem,“ a z řad Španělů hned vyběhl hrbatý psovod a odáhl obě zvířata pryč.

„Omlouvám se, pane,“ prohlásil Cortés neupřímně, když na něj Montezuma zmateně pohlédl, „naši váleční psi rádi trhají lidi na kusy, takže jste měl štěstí. Nyní, prosím, přijměte tento dar, který je jen chabou náhradou za veškerou přízeň, kterou jste nám prokazoval během naší dlouhé cesty za vámi.“ S těmi slovy si sňal náhrdelník z levných sladkovodních perel a broušených skleněných korálek navoněný pižmem, který vybral ráno, když s Malinal vstali z postele, a obřadně ho zavěsil Montezumovi kolem krku.

I když byl Montezuma bezvousý jako všichni indiáni, měl šest nebo osm jemných chloupků na křehké a trochu ustupující bradě, v obou ušních lalůčkách nosil lesklé obsidiánové disky, spodní ret zdobil disk z modrého kamene s postavou kolibříka a v nosní přepážce měl tyrkysový kroužek. Nozdry se mu svíraly a roztahovaly kolem kroužku, když mu Cortés předával náhrdelník, slabošské hnědé oči mu tékaly ze strany na stranu, ale pak se nejistě usmál a pohládl perly a korálky, než se otočil a něco pošeptal svému pobočníkovi.

„Co mu to šeptá?“ zeptal se hned Cortés Malinal.

„Nic špatného,“ ujistila ho. „Uvidíte.“

Pobočník kývl na sluhu s vázou květin, který se k nim došoural se skloněnou hlavou. Montezuma s nečekanou elegancí

zalovil mezi květinami dlouhými jemnými prsty a vytáhl zlaté okruží. Uprostřed byl humří krunýř a k němu se připojoval řetěz z masivních zlatých článků, ze kterých viselo osm tlustých zlatých přívěsků, každý dlouhý jako dlaň a tepané s nejvyšší zručností tak, aby připomínaly stejný druh humra. „Nejméně dvacet tisíc peset,“ prohodil závistivě Alvarado k Sandovalovi, když Montezuma nasadil drahocenné okruží Cortésovi na krk a zajistil ho. Ale pak na pokyn mexického vůdce přišli další sluhové s podobnými, i když menšími a méně zdobnými nákrčníky, které nasadili kolem krku nejen Alvaradovi a Sandovalovi, ale také Velázquezovi de León a Olidovi. Všichni čtyři se začali usmívat a nakonec se spokojeně rozesmáli nahlas.

„Mám dary pro všechny vaše muže,“ oznámil důstojně prostřednictvím Malinal Montezuma, „které jim budou předány, jakmile vás zavedeme do vašich komnat.“

„Takže jste to vážně vy?“ zeptal se Cortés, aby si byl jistý. „Opravdu jste Montezuma?“

„Ano, jsem Montezuma,“ opáčil vládce a Malinal dodala španělsky: „Mohu to potvrdit. Je to ten parchant, jak tvrdí.“

Nyní promluvil opět Montezuma a oslovil Cortése: „A vy jste skutečně urozený Malinche?“

„Ano, jsem.“

„Takže se mi to nezdá,“ pokračoval Montezuma podivně melancholickým a poetickým tónem. „Nechodím ve spánku. Konečně vás vidím! Setkal jsem se s vámi tváří v tvář. Byl jsem v agonii pět dní, deset dní s očima upřenými do říše tajemství a nyní jste sestoupil z oblaků a mlhy, abyste znovu usedl na svůj trůn. Vrátil jste se, jak bylo dlouho předpovězeno, takže jste sestoupil z oblohy. Přišel jste vládnout svému městu Tenochtitlánu, na který jsem mezi tím dohlížel já a střežil jsem vám ho. Vítejte domů, můj pane.“

Když Malinal s trochou Pepillovy pomoci dokončila překlad, Cortés potlačil úsměv a odpověděl: „Řekni Montezumovi, že jsem ho také už dlouho toužil vidět, a když nyní hledím na jeho tvář a poslouchám jeho slova, zamiloval jsem si ho a mé srdce je spokojené. Řekni mu, že jsem jeho přítel a nemá se čeho bát.“

Znal Malinalinu hlubokou a setrvalou zášť k vůdci Mexiků, a tak si bez obtíží dokázal představit, jaký odpor musí cítit při překládání takových květnatých a úlisných slov. Ale během dlouhého pochodu do Tenochtitlánu spolu mnoho nocí seděli a probírali, jak toto setkání co nejlépe zvládnout, a on ji ujistil, že – ať už udělá nebo řekne cokoli, co bude nutné, aby dostal španělskou armádu do Tenochtitlánu – jeho pevným záměrem je svrhnout Montezumu a zmocnit se jeho říše. Na tom se nic nezměnilo a mexický vládce se vpravdě má hodně čeho bát.

Když měli nyní za sebou úvodní formality, Montezuma zopakoval, že na Španěly a jejich indiánské spojence už čekají jejich komnaty v centru města. „Vznešený Cuitláhuac vás odvede do vaší rezidence,“ řekl, „a já tam za vámi přijdu.“ Pak s velkou okázalostí nastoupil do svých nosítek a zmizel za závěsem z květin a peří; s Teudilem kráčejícím vpředu pak zamířil na sever zpět do Tenochtitlánu.

Brzy nato Cuitláhuac také vstoupil do svých nosítek, která hned zamířila k městu. Cortés nasedl na Molinera a vydal povel k pochodu.

Španělská armáda pokračovala v cestě, bubeníci a trubači spustili ryčný vojenský pochod.

„Byli jste někdy v Benátkách?“ zeptal se La Serna.

„Ne,“ odpověděl Díaz.

„Já taky ne,“ přidal se Mibiercas.

Všichni tři získali bojové zkušenosti v italských válkách, než odpluli na Hispaniolu a Kubu, ale ukázalo se, že boje nikoho z nich nezavedly blízko proslulého „plovoucího města“, kde vládla dóžata.

„Hádám, že tenhle Tenochtitlán je Benátkami Nového světa,“ poznamenal La Serna, „ale vsadím se, že je tak pětkrát větší a desetkrát krásnější.“

Prošli hlavní bránou a pochodovali v sevřených útvarech s tasenými meči po hlavní ulici lemované gigantickými domy, všechny stály na pevné zemi – nepochybně na původním ostrově, na němž byl Tenochtitlán založen. Ale v rozmezích několika set kroků, někdy i méně, ji přetínaly mosty přes uměle vyhlou-

bené kanály, podél kterých stály další obrovské a nádherné rezidence a táhly se na východ a západ až na kraj jezera. Všechny tyto vznešené domy jak na hlavní ulici, tak podél kanálů byly postaveny z pravidelných kvádrů z leštěného červeného kamene připomínajícího růžový mramor a zdvihaly se nad nimi do velké výšky. Všechny měly ploché střechy s rozkvetlými květinovými zahradami hýřícími jasnými barvami, rostliny z nich visely, i když zcela nezakrývaly kamenné parapety, které z každého z domů, jak si Díaz uvědomil, dělaly pevnost. A i když v tento den byly visuté zahrady plné zvědavých a zjevně přátelsky naladěných lidí, kteří jim mávali a volali na ně, jakmile jejich panovník s doprovodem zmizel z dohledu, nedalo práci představit si, že titíž lidé se mohou jednoho dne začít chovat nepřátelsky a zasypat Španěly šípy, oštěpy a kameny a vyhnat je z města.

Když Díaz přecházel přes mosty, rozhlížel se vlevo a vpravo a všiml si, že kanály stejně jako jezero jsou plné kánoí naložených lidmi a zbožím a že každý dům má dveře na úrovni hladiny, kde čekaly uvázané další kánoe. Kanály tak nekončily u břehu původního ostrova, ale pokračovaly dál daleko do jezera a sloužily jako dopravní tepny i mezi tisíci chudších domů ze dřeva a nepálených cihel postavených na pilotech. Za nimi pak přitahovaly pohled jiskřící vody jezera a ještě dál v mlžné dálce rozeklané hory se zasněženými vrcholky, které se tyčily až do nebe a dodávaly celé scéně zvláštní půvab jakési vzdálené pohádkové říše.

A hlavní ulici, po které kráčeli Španělé, tu a tam přetínaly nejen kanály, ale i prostorná náměstí se zurčícími fontánami, rušnými a hlučnými tržišti ohraničenými sloupořadími z kamene a štuky a mezi honosnými rezidencemi byly rozestě pyramidy a chrámy. Avšak největší pyramida se čtyřmi stupni pomalovanými postupně zeleně, červeně, tyrkysově a žlutě se nyní tyčila přímo před nimi. Rozlehlé náměstí, na kterém stála, ohraničovala vysoká zeď se dvěma vysokými branami, které byly otevřené a střežené oddílem stráží v pronikavě šarlatových pláštích a s kopími. Když přišli blíž, Díaz uviděl, že zeď zdobí reliéfy zobrazující obrovské bronzové zelené a modré hady,

v rozevřených čelistech se jim blyští dlouhé zuby a hlavy mají pokryté pernatým chocholem.

Jak se přibližovali k hadí zdi a k hrůzu nahánějící ohromné mase pyramidy tyčící se za ní, Malinal začalo bušit v hlavě a ucítila bolest hluboko v hrudi, jako by se jí do srdce zařaly nestvůrné drápy. Nyní bylo jasné, že Cuitláhuac, jehož nosítka se kývala na ramenou nosičů asi padesát kroků před nimi, je vede přímo do posvátného okrsku. Rezidence, kterou Montezuma připravil pro Španěly, musí být tedy buď křídlo jeho vlastního rozsáhlého paláce, anebo spíš prázdný palác jeho otce Axayacatla, kam tehdy Cuitláhuac odvedl Malinal s Tozi, aby se umyly a oblékly, když je vybrali k oběti na velké pyramidě.

Malinal se stále držela u Hernánova třmenu. „Můj pane,“ hlesla, „nevím, jestli mám odvahu vejít dovnitř.“

„Máš dost odvahy, Malinal,“ prohlásil Cortés a na chvíli jí položil konejšivě ruku na rameno. „Jsi statečnější než kdokoli, koho znám.“

„Na tomto místě jsem se připravovala na smrt, můj pane, a to tím nejhorším způsobem; bojím se Mexiků a jejich krutosti.“

„Strach je jejich zbraň, má milovaná. Využívali ho k vládě nad touto zemí už příliš dlouho. Jsme tu, abychom s tím skončili. Dokud budu žít, máš můj slib, že ti nikdo neublíží.“

„A co když vás zabijí, můj pane?“

„Nezabijí. Jsem tu, abych zvítězil. Uvidíš.“

Řekl to s takovou chladnou a klidnou sebedůvěrou, že Malinal ucítila, jak její panika mizí stejně rychle, jak se objevila. Hernán Cortés rozhodně není nezranitelný a už vůbec ne bůh, ale viděla ho triumfovat u Potonchanu a pak znovu v Tlaxcale a Cholule jen čirou silou vůle a nelítostným využíváním lstivosti a síly. Věřila – vždy věřila –, že dosáhne triumfu.

Prošli velkou branou, Molinerovi podjela kopyta na leštěné dlažbě posvátného náměstí a na okamžik se zdálo, že by velký válečný kůň mohl upadnout – to by bylo velmi neblahé znamení –, ale Cortés ho rychle zvládl. Malinal cítila, jako by jí nějaká neodolatelná síla přitahovala oči k příkrému schodišti jižní strany pyramidy, která se zdvihala přímo vzhůru ze stře-

du náměstí a na jejímž vrcholu se krčil jako zlovolný žabák nečistý chrám Huitzilopochtliho. Všimla si však také nízkého čtyřhranného paláce Orlich rytířů, který stál na náměstí u základny pyramidy, východně od jejího schodiště, a po její levici a pravici hned za branami zamřížovaných vchodů do dvou velkých výkrmných ohrad. Předtím tu byli mužští zajatci, ale nyní, jak ji varovala Tozi, Malinal spatřila, že jsou zaplněné výhradně ženami, většinou mladými dívkami, mnoho z nich se shromáždilo u mříží a sledovalo vstup Španělů prázdnými beznadějnými pohledy.

Cortés je také uviděl. „To jsou ty panny, které Montezuma hodlá obětovat?“ zeptal se.

„Jen některé, ne všechny! Na náměstí je pět takových ohrad. Každá z nich je plná, aby jich bylo celkem deset tisíc, které nabídne bohu za osm dní ode dneška... Musíte ho zastavit, můj pane.“

„O tom jsme už mluvili. Co žádáš, nebude snadné tak brzy poté, co jsme vstoupili do města. Dostalo by nás to do války s Mexiky dřív, než si tu upevníme pozici.“

„Přesto o to žádám, můj pane. Ve jménu božím.“

Cortés sevřel ústa do tenké čárky, neodpověděl. Přecházelí náměstí a míjeli jihozápadní roh velké pyramidy po pravé straně a pak po levé západní bránu vedoucí na hráz a silnici do Tacuby, po které Malinal s Tozi uprchly oné hrozné noci posledního velkého masakru. Tehdy se na ni ovšem nedostali branou, ale zadním vchodem z paláce Montezumova otce Axayacatla – a právě do této obrovské stavby teď Cuitláhuac, jak tušila Malinal, vedl Španěly. Byla už mnoho let prázdná a používali ji jen příležitostně pro státní účely, nicméně ji udržovali plně vybavenou a zařízenou. Měla stovky místností včetně obřích obřadních síní. Poskytovala víc než dostatek prostoru k ubytování malé španělské armády a jejích dvou tisíc tlaxcalských a texcocských spojenců.

Cuitláhuacova nosítka se nyní zastavila před impozantním hlavním vchodem střeženým tuctem kopiníků, a velmož z nich sestoupil. Cortés rovněž sesedl z koně, pokynul Alvaradovi, Velázquezovi de León, Olidovi a Sandovalovi, ať ho následují,

a vykročil vpřed s Pepillem a Malinal. Jak šli, Malinal znovu přemohla hrůza a zrak jí zabloudil k nejbližší výkrmné ohradě v severozápadním koutě náměstí, plné – stejně jako ty ostatní – mladých dívek s umouněnými obličejí přitisknutými k mřížím. Uplynulé měsíce jako by zmizely a ona se ve své představivosti znovu stala zajatkyní čekající na smrt. Zakolísala a Cortés ji uchopil za ruku, když je Cuitláhuac a jeho suita velmožů vedla masivní vstupní branou na zdobené a prostorné nádvoří s krásnými stromy a květinovými zahradami, zurčícími fontánami s čistou sladkou vodou, obklopené čtyřmi hlavními křídly paláce.

Uprostřed nádvoří, sám pod vysokým kapokovým stromem, stál Montezuma.

„Malinchi,“ přivítal ho důstojně Montezuma. „Jste unavený. Nyní si odpočínáte od strastí cesty a bitev, které jste svedl, moc dobře totiž vím, co jste zažil od Potonchanu až sem, a také vím, že vám Cempoalové a Tlaxcalové, z nichž někteří jsou tu s vámi, napovídali o mně mnoho zlého. Snažně vás žádám, věřte jen tomu, co uvidíte na vlastní oči, protože jde o mé nepřátele, a někteří byli mými vazaly a při vašem příchodu se proti mně vzbouřili a říkali různé věci, aby se vám vetřeli do přízně. Ale teď jste v našem vlastním domě, Malinchi, a proto jsme vašimi bratry. Odpočínáte si po prožitých strastech, máte mnoho na práci, zanedlouho vás opět navštívím.“

Pak bez dalšího slova a ohlédnutí opustil nádvoří v doprovodu Cuitláhuaca, a skupina sluhů, kteří stáli bázně po-
blíž se sklopenými hlavami, se přišourala blíž a oznámila, že mají splnit Španělům všechna přání a že se hned bude podávat občerstvení.

Cortés hleděl za odcházejícím Montezumou a usoudil, že je to podivný slabošský typ znejistělý tím, že neví, s jakými bytostmi má nyní co do činění – s bohy, kteří sestoupili na chvíli z nebe, anebo s muži, kteří vybojovali bitvy, jsou vyčerpaní a mají nyní především tělesné potřeby. Musel však připustit, že tento vladař je zároveň i podivně citlivý a pozorný, svým divošským způsobem téměř civilizovaný. Španělským vojákům

i indiánským spojencům, kteří se teď už ve velkém počtu shromažďovali na nádvoří, hned nabídli velké džbány chlazených nápojů a mnoho táců s krocany a tortillami – a, jak pozorné! –, někdo myslel i na kupky trávy pro koně.

Cortés však cítil příliš velký neklid, než aby se věnoval jídlu, a protože už pokročilo odpoledne, bylo nejprve třeba prozkoumat palác, rozhodnout o ubytování armády a indiánských spojenců a rozestavit hlídky a dělostřelectvo. A také uklidnit mužstvo a vychutnat si jídlo, proto přivolal Malinal, Sandovala a Francisca de Mesu, svého velitele dělostřelectva, a vydal se s nimi na obchůzku, a přibral i Pepilla, aby si dělal poznámky.

Každé ze čtyř křídel paláce mělo dvě patra a měřilo víc než sto kroků na délku a třicet na šířku, západní křídlo bylo zvýšené a tvořilo část zdi ohraničující celé náměstí. Šlo o jedinou část komplexu, která přímo sousedila s rušnými městskými ulicemi, a Malinal jim ukázala zadní vchod strážžený dvojicí mexických kopiníků, kterým s Tozi před několika měsíci vyklouzly do úzké uličky a pak na silnici do Tacuby. To je zřejmě slabé místo, pomyslel si Cortés. „Poznamenej si, Pepillo,“ prohlásil. „Potřebujeme tam postavit vlastní stálou stráž.“ Malinal je pak zavedla ke dvířkům na severním konci východního křídla, kde téže noci vstoupila s Tozi do paláce. Hlíдали tam další dva kopiníci. „Dobrá, nahradíme je našimi vlastními lidmi,“ okomentoval to Cortés a Pepillo si znovu udělal poznámku.

Dále navštívili hlavní vstupní bránu uprostřed východního křídla, kterou stále střežil tucet kopiníků, které viděli už předtím. „Další poznámka, Pepillo,“ řekl Cortés. „Až uvidíme znovu Montezumu, připomeň mi, ať ho požádám, aby ty muže stáhl. Všichni budeme spát v postelích mnohem klidněji, když palác budou střežit naši vlastní muži.“ Pak se otočil k Mesovi. „Co si myslíš?“ zeptal se. „Měli bychom sem rozmístit nějaká děla?“

„Můžeme dát jednu lombardu na dvůr, aby hlídala bránu,“ odpověděl Mesa, „a rozhodně neuškodí, když ji podpoříme párem falkonetů.“

„Výborně,“ přikývl Cortés. „A co dalších osm falkonetů?“
„Nahoru na střechu?“ navrhl dělmistr.

„Pojďme se tam podívat.“

Protože čtyři křídla paláce byla vzájemně propojená, kryla je souvislá plochá střecha nějakých padesát stop nad zemí, chráněná ze všech stran. Cortése potěšilo, že je vybavená pevnou zídkou s věžemi a cimbuřím. Na západní straně tato opevnění poskytovala výhled na přilehlou městskou čtvrť, zatímco z ostatních tří stran viděli na posvátné náměstí s velkou pyramidou pár set kroků východně. „Dva falkonety na každou část střechy?“ nadhodil Cortés.

„Tady by byly k ničemu,“ prohlásil bez obalu Mesa. „Kdyby bylo třeba, dokázali bychom zasáhnout pyramidu, ale nedokážeme sklopit hlavně natolik, abychom kontrolovali náměstí. To samé platí i o té straně u města.“

„Tak jak ochráníme střechu? Mohli by sem vylézt po obléhacích žebřících.“

„Děla to nezvládnou. Jestli na nás zaútočí v dostatečné síle, budeme tu potřebovat oddíly s píkami.“

„Píky!“ opáčil Cortés. „Slyšels, Pepillo? Nevzali jsme jich dost a většinu jsme navíc zničili při tažení v Tlaxcale. Potřebujeme vyrobit další.“

Sešli dolů ze střechy a obrátili pozornost k interiéru paláce, který se v obou patrech skládal z nespočetných hal, komnat a předpokojů, z nichž mnohé byly velmi prostorné. Zdi v nejlepších komnatách pokrývaly pestré bavlněné závěsy, zatímco dřevěné podlahy byly posypané aromatickým rákosím. Mnoho pokojů bylo zařízených jako ložnice. Jiné jako společné noclehárny určené pro indiánské spojence, s řadami pokrývek na podlaze. V mnoha ostatních stály pohodlné postele s matracemi spletenými z palmových listů, bavlněnými potahy a nebesy, polštáři z kůže a lýka, prachovými peřinami a luxusními rouchy z bílé kožešiny. A v ještě dalších našli nízké stoličky zručně vyřezané z jednoho kusu dřeva a vybavené měkkými polštáři. Vedle ní se nacházel ještě větší sál s mnoha dlouhými jídelními stoly a v přízemí další místnosti včetně velké kuchyně, ony místnosti, kde mohli ulevit střevům, a dvoje lázně.

Když dokončil inspekční obchůzku a zjistil, že palác je možné ubránit a že poskytne celé armádě více než vhodné ubyto-

vání, nařídil Cortés všeobecný nástup na nádvoří, při kterém vystřelili mušketýři dvě salvy do vzduchu a veškeré dělostřelectvo se seřadilo a také vypálilo salvu. I když děla nebyla nabita nábojem nebo koulí, ale jen pořádnou dávkou prachu, bohatě oblečená místní smetánka sledující ceremonii – ozbrojení rytíři oděni bizarně jako orli a leopardi, a také špinaví mexičtí kněží – padla k zemi a válela se tam, hlasitě přitom sténala strachem, držela se za uši a užasle sledovala oblaka dýmu, která se vyvalila ze zbraní a zahalila základnu pyramidy do výše prvního stupně hustým sirným dýmem.

Současně se z výkrmných ohrad zvedl zoufalý sbor výkřiků a nářku, který chytil Cortése za srdce a naplnil ho spravedlivým hněvem a nutkáním něco podniknout.

Připustil, že Malinalino naléhání mělo na jeho soudnost neblahý účinek.

Cortés prohlásil, že je smrtelně unavený, hned po nástupu na náměstí se vzdálil a v rámci siesty usnul nahý na boku pod bavlněnou pokrývkou ve velké komnatě, kterou si vybral za svůj osobní pokoj. Měl okna na palácové nádvoří, kde se už prodlužovaly stíny pozdního odpoledne. Malinal stála u otevřených okenic a ponořena v myšlenky sledovala hru vody ve fontánách.

Po chvíli za sebou ucítila pohyb a na rameni jemný dotek ruky, otočila se, aby políbila milence, a uviděla, že Hernán spí stále v posteli a že před ní stojí Tozi a drží si prst na rtech. „Jak ses sem dostala?“ zašeptala, když se na přivítanou objaly. Tozi se zatvářila pohrdavě: „Když jsem uviděla Acopolovu hnijící hlavu,“ prohlásila, „veškerá moje síla se mi vrátila. Můžu přicházet a odcházet, jak se mi zlíbí.“

Malinal se usmála. „Myslela jsem si to! U Chalca jsi to byla ty a Huicton, že? Provedli jste ten trik se zmizením věštce, když vyřknul proroctví o zkáze Tenochtitlánu!“

Tozi přikývla: „Ano, takové věci Montezumu nejvíc zasáhnou. Pracuji s jeho obavami a oslabuji mu vůli. Proto dnes dovolil *tuelům* vejít do jeho města.“ Otočila se k posteli, kde Cortés cosi mumlal ze sna a překulil se na záda. „Je připravený vykonat svůj úkol?“ zeptala se.

„Dřív nebo později ho vykoná,“ zašeptala Malinal. „O tom vůbec nepochybují. Zamýšlí svrhnout Montezumu – jiný plán nemá! –, ale nevím, jestli to stihne včas, aby zastavil ten obětní rituál.“

Tozi se zatvářila zuřivě. „To musí!“ zasyčela. „Kvůli tomu jsme ho sem přivedly, ty a já...“

„Přivedly jsme ho sem, aby ukončil Montezumovu krutou vládu,“ opravila ji Malinal. „Tvrdí, že když bude jednat příliš zbrkle, ještě než bude připravený, Španělé by mohli být poraženi.“

„To riziko musí podstoupit!“ Tozi se rozpálila, hlas jí stoupl a Cortés se ze spaní znovu zavrtěl.

„Psst!“ zašeptala Malinal. „Neprobuď ho.“

„Ten se neprobudí, dokud mu to nedovolím,“ prohlásila Tozi. Tiše došla bosýma nohama k posteli a položila Cortésovi dlaň na čelo. Okamžitě se opět uklidnil. Zůstala nad ním stát, neodtáhla ruku, oči se jí pod zavřenými víčky rychle pohybovaly.

Rozhostilo se dlouhé, významné ticho a Malinal fascinovaně sledovala, jak mezi její přítelkyní a spícím mužem zřejmě probíhá nějaká podivná komunikace beze slov. Uprostřed ní sebou Tozi škubla a ucukla rukou, pak se však znovu naklonila blíž, opět se Cortése dotkla a upřeně se na něj zahleděla. Nakonec ruku odťáhla. „Je to člověk,“ prohlásila, „ne bůh.“

„Už jsem ti to říkala mnohokrát, když jsme byly v Cholule,“ zašeptala Malinal.

„Není bůh,“ opakovala Tozi, „a Kolibřík se ho dotkl.“

„Ale to je nemožné. Jeho vlastní bůh, bůh křesťanů, ho přece chrání.“

„Ne! Je v nebezpečí. Kolibřík na něj uplatňuje svou moc.“

„Jak to můžeš vědět, Tozi?“

„Vím to! Vzpomínám si, jak se mě taky dotkl bůh.“

„Takže jsi taky v nebezpečí!“

„Všichni jsme v nebezpečí, protože jsme se narodili do tohoto světa stvořených bytostí, abychom volili mezi dobrem a zlem. Nebezpečí se neskrývá ve zlu, ale ve volbách, které činíme. Pro Montezumu je už příliš pozdě; příliš dlouho si vybíral zlo a svoje srdce pohroužil do temnoty příliš hluboko,

ten už se nikdy nevrátí zpátky.“ Tozi pohlédla dolů na Cortése, jehož drsné rysy spánkem zjemněly a vypadal skoro laskavě. „Ale ne tento vládce!“ pokračovala tiše, téměř něžně. „Kolibrík ho každý den ponouká ke zlu, stále má však ještě naději. To je skutečné bitevní pole jeho života. Musíme mu pomoci, aby si vybral dobro.“

„Ale jak to uděláme?“

„Donutíme ho zastavit ty oběti!“

„Ale já to zkoušela.“ Malinal pocítila zoufalství. „Zkoušela jsem to, ale neposlouchá mě. Jenom se rozzuří.“

„Zkoušej to dál, i když se rozčílí, a řekni mu, že mě chceš mít tady v paláci u sebe.“

Z postele se ozvalo zasténání a Cortés se posadil, plně vzhůru, a tvářil se zmateně. „Jak se sem dostala?“ zeptal se příkře a zíral na Tozi. „A o čem si to vy dvě šeptáte?“

„Vzkázala jsem jí, ať sem přijde,“ pospíšila si Malinal. „Jistě nebudete nic namítat, můj pane? Víte přece, čím jsme si spolu s Tozi musely projít.“

„Ano, vím,“ zabručel a prohrábl si dlaní rozčuchané vlasy, „a nejspíš proti tomu nic nemám.“

„Ráda bych, aby tu s námi rovnou zůstala, pane – zde v paláci. Bojím se o její bezpečí, kdyby zůstala ve městě.“

Cortés přikývl a díval se střídavě z jedné ženy na druhou. Nakonec se usmál: „Každý tvůj přítel, Malinal, je i můj přítel. Pochopitelně může zůstat. Zavolej Pepilla a řekni mu, ať jí najde vhodný pokoj.“

Pepillo, který za posledních pár měsíců vyrostl a zesílil tak, že už si připadal spíš jako muž, seděl proti Tozi na okraji jednoho z dlouhých stolů v jídelně, a všude kolem nich posedávaly stovky drsných, nyní však klidných a spokojených vojáků, kteří jim nevěnovali víc pozornosti než obtížnému hmyzu. Už dávno padla noc, síň však byla jasně osvětlená hořícími loučemi upevněnými v držácích na stěnách a otroci přidělení k obsluze Španělů přecházeli sem a tam, nosili talíře s jídlem a džbány plné šťáv z místního ovoce.

Pepillo byl šťastný, duše mu přetékala radostí a uvědomo-

val si, že je to proto, že je opět s Tozi. Během deseti dnů její rekonvalescence v Cholule k ní přilnul, byli tehdy skoro stále spolu; a trápilo ho a zmátlo, když odešla s Huictonem pryč vykonat svou tajemnou magickou práci do Tenochtitlánu, a nyní byl prostě vděčný, že se na ni může znovu dívat, poslouchat ji a vědět, že je v pořádku a unikla všem nebezpečím, která ji obklopovala. Z její zvláštní svůdné krásy mu bušilo srdce rychleji a naplňovalo jeho tělo neznámými pocity a slastnou touhou, aby... aby... Nevěděl, co! Všechny tyto zážitky byly pro něj nové a usoudil, že se asi zamiloval, ale musel si přiznat, že nemá tušení, co to zahrnuje nebo co s tím má dělat. Jediné, co věděl, bylo, že je to ta nejbáječnější, nejpřitažlivější, nejstatečnější a nejzajímavější osoba, kterou kdy potkal, že je jeho přítelkyní a že by pro ni klidně i zemřel.

„Dokážeš číst druhým lidem myšlenky, že jo?“ zeptal se jí svým stále plynějším nahuatlem.

„Ano,“ připustila. „Když chci.“

„Ale hádám, že musíš přemýšlet v nahuatlu, abys to dokázala?“

Tozi se nad otázkou zamyslela. „Ne,“ odpověděla nakonec. „Nemluvím španělsky, ale kdybych chtěla vědět, co si myslíš, tak můžu. Než se myšlenky stanou jazykem, jsou pocity a emoce. Mají tvar. Mají formu. A dokonce mají někdy i barvy.“ Stydlivě se usmála: „Takže vím, že mě máš moc rád.“

Pepillo zrudl.

„Ale neboj se.“ Tozi se znovu usmála. „Jsi můj přítel. Důvěřuji ti. Bylo by ode mě hrubé tu chodit a číst ti celou dobu myšlenky, to já nedělám – jen ti možná někdy pomůžu, když hledáš slovo v nahuatlu. Jinak tě nešpehuju. Přísahám.“

„Tak dobře.“ Pepillo se nervózně zasmál. „To je úleva!“ Ztišil hlas: „Vím, že se dokážeš udělat neviditelná,“ řekl, „protože jsem to viděl v Cholule, jen na okamžik, když jsme ti ukázali Acopolovu hlavu. Bylo to úžasný. Nemělas ani stín. Zmizela jsi.“

„Acopol mi vzal mou moc. Když jsem uviděla, že je opravdu mrtvý, že ho ten urozený válečník jménem Alvarado zabil, moje moc se mi vrátila.“

I když mluvili nahuatlem a nikdo ze Španělů jim nerozuměl, Pepillo ztišil hlas až na šepot. „Jak to děláš?“ zeptal se. „Víš, jak se uděláš neviditelnou?“

„Musíš mít nějaký záměr,“ řekla Tozi. „Když chci opravdu hodně být neviditelná a udělám z toho samou podstatu svého bytí, tak se to stane. A zlepšuju se v tom, s nácvikem a praxí jsem pořád schopnější to dokázat.“

„Ale já můžu chtít být neviditelný, a stejně to nefunguje,“ namítl Pepillo. „Ať chci sebevíc a ať se snažím, jak chci. Tak proč to dokážeš ty a já ne? Odkud se bere tvoje moc?“

„Na to jsem nikdy neznala odpověď,“ přiznala Tozi, „dokud mě Acopol neuvěznil pod pyramidou v Cholule. Zjevila se mi tam má matka a ta mi pověděla, že naše magie pochází ze zdroje všech stvořených věcí a proudí ženskou linií mé rodiny už deset tisíc let. A řekla mi ještě něco...“ Tozi se odmlčela a náhle vypadala vyděšeně. „Prozradila mi, že se dá využít pro dobro, nebo pro zlo, může zesilovat temnotu, nebo světlo, jak si zvolíme.“ Našpulila umíněný spodní ret. „Já si vybrala dobro. Já si vybrala světlo...“

Vtom nastal u dveří jídelny rozruch, dovnitř vešla skupina mexických hodnostářů následovaná bez ohlášení samým Montezumou. Když ho Cortés spatřil, hned vstal, oblékl si krásnou kazajku a krátké kalhoty, a brzy už byli na nohou všichni Španělé. Oba vůdci si pak potřásli rukama a Montezumův majordomus Teudile jim oznámil prostřednictvím Malinal, že nyní proběhne předávání darů *tuelům* a jejich tlaxcalským a texcocským *tamanes*. Rozproudil se hlasitý hovor, který se však záhy utišil, když vešla armáda sluhů, začala obcházet stoly a rozdávat balíky jemného bavlněného oblečení a dva pláště pro každého řadového vojáka – Španělům stejně jako indiánům, i když ty druhé označovali snižujícím výrazem, který znamená „nosiče“ –, zatímco všichni kapitáni a mezi nimi i Shikotenka dostali těžké zlaté řetězy a tři pláště z drahocenných per.

„Montezuma mi přijde tak laskavý,“ pošeptal Pepillo Tozi, „a tak velkorysý. Skutečný princ! Když ho tak vidím, je těžké uvěřit všem těm historkám o jeho krutosti.“

Koutky dívčinych úst se stáhly do výrazu krajní nelibosti.

„Vím, že jsou pravdivé,“ dodal rychle Pepillo. „Jen říkám, že vzhled může klamat.“

„Měl bys ho vidět tak, jak jsem ho viděla já,“ odsekla Tozi, „když je pokrytý od hlavy k patě krví. Potom už neskryje, že je ve skutečnosti netvor.“

Když byly rozdány dary, mexický vládce se zeptal, jestli jsou všichni Španělé bratři a vazalové toho velkého krále za oceánem, kterého Cortés tak často zmiňoval prostřednictvím posílů.

„Vpravdě jsou bratry v lásce a přátelství,“ odpověděl Cortés, „vznešení velmoži a sluhové našeho velkého krále a pána.“

Montezuma se pak zeptal na jména hlavních španělských kapitánů a jeden z dvorních umělců, který pracoval s překvapivou přesností a rychlostí, nakreslil realistické skici samého Cortése, Alvarada, Velázqueze de León, Olida, Ordaze, Sandovala, Davily a dalších.

Následovaly další zbožné projevy a Cortés vysvětlil, že jeho pán, král Karel, císař Svaté říše římské a španělský král, ho vyslal do této země s jedním hlavním posláním, a to požádat Montezumu, o němž všechno ví, aby se stal křesťanem, a jeho duše stejně jako duše všech jeho vazalů mohla být spasena. V nadcházejících dnech mu poví, jak se to dělá, vysvětlí mu podstatu jediného pravého Boha a způsob, jakým by měl být uctíván, a také mnoho dalších dobrých věcí, které je skvělé znát, a Montezuma a jeho lid z nich budou mít velký prospěch.

Když Montezuma s vážným výrazem vše vyslechl, vstal, uchopil Cortése za ruku a odvedl ho do sousedního audienčního sálu, na Malinal kývl, ať se připojí. Cortés pokynul Pepillovi, ať jde s nimi.

Kromě vyhýbavého pohledu hned ráno na hrázi nedal Montezuma nijak najevo, že když se naposledy setkal s Malinal, měla na sobě papírové šaty ponížení a on držel v rukou obsidiánový obětní nůž. Přirozeně ji poctil – jako všichni! – tím, že Cortése označoval ne jeho vlastním jménem, ale jako Malinche, doslova „pána Malinal“.

Cortés s Montezumou se nyní usadili tváří v tvář na dva impozantní trůny v centru velké audienční síně. Malinal si

přitáhla ke Cortésově noze stoličku, Pepillo se postavil vedle ní, připravený pomáhat se složitějšími kastilskými obraty. Stejně jako jídelnu, i tuto síň jasně osvětlovaly louče a Malinal viděla zřetelně obličej obou vůdců. Cortés nasadil upřímný, dychtivý, sebevědomý a formálně uctivý výraz, i když kapánek vyzývavý a posměšný. Montezuma, jehož jméno vlastně znamenalo „ctihodný hněvivý vládce“, se přirozeně tvářil vážně a stroze. Ale při bližším pohledu ho zrazovaly těkavé oči, jistá ochablost brady a mírně roztřesený horní ret. I když si vládce Mexiků zvykl držet v rukou životy milionů, vůbec si nebyl jist sám sebou. Cortés, který se skvěle vyznal v lidech, si uvědomil tuto jeho slabinu, ještě než se setkali, a byl připravený ji dnes večer využít, jak to jen půjde.

„Malinchi,“ začal Montezuma, jako by neslyšel nic z toho, co se právě řeklo v jídelně, „když jsem vás žádal, ať nechodíte do Tenochtitlánu, bylo to proto, že jsem se vás já a můj lid báli, protože jste nás děsili vousatými bradami a přivedli jste zvířata požírající lidi a také jsme věřili, že jste sestoupili z nebes a dokážete přivolávat hrom a blesky a zabít, koho se vám zlíbí. Tak mi povězte, Malinchi – jste bůh, anebo člověk?“

„Říkám to, co jsem říkal vždy, když se mě na to ptali vaši vyslanci,“ odpověděl Cortés. „Jsem člověk z masa a krve – tak jako vy – a sloužím svému pánu Karlovi, španělskému králi, který vládne za mořem a o němž jsem zrovna vyprávěl, on je rovněž z masa a krve. To on mě poslal za vámi.“

„A je to pravda, Malinchi? Neklamete mě? Nesestoupil jste z nebe?“

„Neklamu vás, velký Montezumo. Jsem člověk, smrtelný a hmotný jako vy a nepřišel jsem z nebe, ale ze země jménem Španělsko, která leží daleko na východě za velkým oceánem ve směru vycházejícího slunce.“

Montezuma se nadlouho pohroužil do mlčení, ve tvárné citlivé tváři se mu zračil další vnitřní zmatek. „Podle naší tradice a příběhů,“ spustil nakonec, „otec našeho národa, božský Quetzalcoatl, prchl kdysi dávno do země za oceánem, když ho naši lidé zákeřně vyhnali, ale slíbil, že se i se svými potomky jednoho dne vrátí. Mezitím jsme mí předkové a já nedůstojně

vládli jeho jménem, ale vždy jsme pevně věřili, že sám Quetzalcoatl nebo bohům podobní lidé pocházející z něj, kteří budou ozbrojeni jako vy, budou mít bílou kůži jako vy a vousy jako vy, přijdou, podmaní si nás, stanou se našimi pány a nás znovu přijmou za jeho vazaly. Pokud řeknete, že nejste bůh, budu vám věřit. Ale přicházíte podle vás z místa, kde vychází slunce, a říkáte o velkém králi, jenž vás sem poslal, takové věci, které mě nutí uvěřit. Jsem si jistý, že je to náš přirozený vládce, zvláště když jste prohlásil, že o nás už všechno ví.“

„Dobrá,“ řekl Cortés Malinal, když mu s Pepillem přeložili ta slova. „Udělejme vše, co půjde, abychom podpořili jeho představu, že král Karel je vládce, jehož návrat očekávají. A co lepšího, zkusme ho přinutit, aby vydal nějaké formální prohlášení, že slibuje věrnost králi, souhlasí, že se stane jeho vazalem a přijímá mě jako jeho vyslance a zdejšího zástupce.“

„Když jsme byli v Tlaxcale,“ připomněla Malinal, „Teudile nám řekl, že je Montezuma připravený to udělat.“

„Já vím, ale chci to slyšet z jeho vlastních úst a jeho vlastními slovy. Dobrá, zeptej se ho na to. Zeptej se ho přímo.“

Malinal rychle přemýšlela a hledala ta správná slova. „Vznešený Malinche,“ řekla Montezumovi v nahuatlu, „je šťastný, že uznáváte jeho krále, původem od Quetzalcoatla, jako přirozeného vládce této země s božským právem zde vládnout, a žádá vás, abyste formálně vyhlásil, že jste jeho vazalem, neboť je zástupcem a vyslancem svého krále.“

K jejímu překvapení Montezuma okamžitě a ochotně – možná až příliš ochotně – souhlasil. „Nic mě nemůže potěšit víc,“ oznámil vážně Cortésovi, „než se stát vazalem vašeho velkého krále za oceánem, jak jsem vám už několikrát dal vzkázat. Slibuji mu svou věrnost a přijímám vás jako jeho vyslance. Buďte také ujištěn, že já a všichni můj lid vás budou poslouchat a ctít jako našeho pána v zastoupení velkého vládce, a také všechny země, které pode mě spadají, můžete řídit, jak chcete, protože vás všichni budou poslouchat, a vše, co je naše, bude vaše, naložte s tím podle své vůle. Od nynějška jste ve své vlastní zemi a máte tu domov.“

Když mu to Malinal přeložila, Cortés se radostně rozzářil

a vykřikl: „Dostali jsme ho!“ Vycítila příznivou chvíli, rozbušilo se jí srdce a dodala španělsky: „Teď je pravá chvíle říct tomu parchantovi, aby zrušil ty plánované oběti.“

Cortés se znovu zachmuřil: „Nebud' blázen,“ odsekl. „To by na něj bylo už moc a přišli bychom o všechno dobré, co jsme získali. Říkal jsem ti, ať s tím na mě netlačíš, Malinal.“ Pak se jeho výraz opět změnil a obdařil Montezumu úsměvem. „Povím mu něco o naší víře, pár laskavých slov, abych zasel sémě.“ Pak se pustil do jednoho ze svých známých kázání o křesťanství, protože, jak prohlásil, když předtím mluvil v jídelně, jeho hlavním posláním je poučit o něm vládce Mexiků. Doufal, že během toho, raději dříve než později, Montezuma porozumí doktrínám jediného pravého náboženství na světě, přijme je a opustí závislost na modlách, jež nejsou ničím víc než manifestacemi ďábla a stahují jej i jeho lid přímo do pekla.

Malinal si během posledních měsíců všimla, že jakmile se Cortés pustí do tohoto tématu, často zajde dál, než by si jiné laskavější duše přály nebo mu radily. Například dobrý otec Olmedo ho často nabádal, aby neuspěchával úsilí o obracení na víru a vyhýbal se zbytečnému urážení indiánů. Nikomu z lidí, se kterými se setkali, dokonce ani poddajným Totonacům se nelíbilo a přijímali chladně, když jim hned na úvod řekl, že bohové, kterých si váží a uctívají je, jsou ve skutečnosti démoni; a nebyl důvod si myslet, že tomu s Montezumou bude jinak.

A protože Cortés mohl očekávat, že se vládce Mexiků urazí, možná dokonce rozběsí tím, co mu říká, Malinal přeložila z jeho kázání o křesťanství do nahuatlu jen velice malou část. Věděla, že ji Pepillo poslouchá, a věřila, že si tuto její manipulaci nechá pro sebe. A místo Cortésových slov řekla, že viděl tisíce mladých dívek uvězněných po celém náměstí ve výkrmných ohradách a že ví, že jde o oběti čekající na obětní rituál pro démona Huitzilopochtliho, a že žádá, aby je nejen propustil, ale že už od tohoto dne nikde v mexické říši nesmějí být vykonávány lidské oběti.

Nyní bylo na Montezumovi, aby se zachmuřil. „Vznešený Malinche zachází příliš daleko,“ řekl, „a dotýká se věcí, o kterých nemá právo mluvit.“

„Co říká?“ zajímal se Cortés. „Vypadá naštvane.“

„Říká, že nemáte právo urážet jeho bohy.“

„Pověz mu, že to právo mám! Právě souhlasil, že je vazalem španělské koruny. Král Karel rozhodně vyžaduje, aby se jeho vazalové v cizích zemích zřekli uctívání ďáblů a stali se z nich dobří křesťané!“

„Souhlasil jste,“ vytkla Malinal Montezumovi, „že budete vazalem velkého vládce země, kde vychází slunce, krále Karla, který jako jeho předek, božský Quetzalcoatl, zakazuje a odsuzuje lidské oběti. Vládce Malinche, jemuž jste slíbil věrnost, vám připomíná, že božský Quetzalcoatl přikázal lidem této země obětovat jen ovoce a květiny, a od vás žádá totéž.“

Z výrazu Nejvyššího mluvčího se dalo těžko něco vyčíst. Stále v něm byl hněv, ale teď se v něm objevilo ještě něco nového. Že by strach? Nebo možná neblahá předtucha? Anebo zdrcení? „Zvážím, co se po mně žádá,“ prohlásil, „a poradím se se svým bohem, protože jsem nezapomněl –“ a nyní Malinal ucítila, že se jí Montezuma poprvé podíval přímo do očí – „že to byl sám Kolibřík Jihu, kdo mi poručil osvobodit tě z obětního oltáře, když jsme se naposledy setkali.“

Pak znovu uhnul pohledem a zahleděl se zpět na Cortése. „Vznešený Malinche je jistě unavený,“ řekl podivně bezvýrazným hlasem s novým výhružným podtónem. „Zažil mnoho útrap a dlouhá cesta ho vyčerpala. Měl by si odpočinout.“ Pak se zašustěním roucha vstal, posbíral ztracenou důstojnost a vyrazil ke dveřím.

„Ale ne,“ prohodil Cortés s opovržlivým úsměvem. „Urazil jsem snad toho velkého neřáda?“

KAPITOLA TŘETÍ

9. listopadu 1519 až 12. prosince 1519

V pondělí 9. listopadu, ráno poté, co ho Montezuma poctil návštěvou, se Cortés rozhodl, že by bylo vhodné mu zdvořilost oplatit, a vydal se přes posvátné náměstí za ním. Doprovázeli ho jeho nejvyšší důstojníci Alvarado, Davila, Velázquez de León, Olid, Ordaz a Sandoval. Poslední z nich vykonával funkci kapitána a přijal kapitánské povinnosti už před několika měsíci, ale Cortés ho oficiálně potvrdil v jeho nové hodnosti teprve den předtím. Solidní a spolehlivý Bernal Díaz, jenž ve stejnou dobu povýšil z podporučíka na poručíka, šel také s nimi spolu s Mibiercasem a la Sernou, oba jako čerství podporučíci. A jako nádavkem vzal Cortés i věrného seržanta Garcíu Braba, otce Olmeda jako zástupce církve, Pepilla, aby si psal poznámky a pomáhal s překladem, a nepostradatelnou Malinal, která se viditelně chvěla, když kráčeli kolem výkrmné ohrady v severozápadním rohu náměstí, kde byla s Tozi uvězněná, a pak kolem severního schodiště velké pyramidy, na něž má, jak mu prozradila, děsivé vzpomínky.

Montezumův palác zaujímal severovýchodní roh náměstí a táhl se na jih až k východní bráně. Stavba měla ohromné rozměry, zaujímal mnohem větší plochu než Axayacatlův palác, ve kterém byli ubytováni conquistadoři. Měla dvě patra, byla postavená střídavě z kvádrů alabastru, jaspisu a černého mramoru s červeným žilkováním a zdobená gigantickými podobami orlů a leopardů vytesaných jako výrazně vystupující

reliéfy. Nad středem vstupní brány byl symbol orla držícího ve spárech leoparda – osobní erb či znak samého Montezumy, jak vysvětlila Malinal. Bránu střežily oddíly mexických rytířů, opět oblečení jako orli a leopardi s děsivými přilbami z pomalovaného dřeva, které připomínaly hlavy těchto zvířat.

Zdálo se, že na Španěly už čekají, protože je hned uvedli dovnitř a poskytli jim doprovod čtyř vysoce postavených hodnostářů oblečených v bílých roucha se šarlatovými a modrými výšivkami. Tito velmoži je pak vedli matoucím bludištěm chodeb, síní a půvabných zelenajících se otevřených nádvoří, na kterých početné hloučky šlechticů, nižších náčelníků a bohatých obchodníků lekovaly u zurčících fontán křišťálově čisté vody. Někteří z nich, prozradila Malinal, se snaží získat přízeň Montezumy v právních rozsudcích, jiní sem přišli s žádostmi o přidělení půdy nebo obchodních monopolů a další trpělivě čekají, aby mohli uzavřít obchody s mnoha vysokými státními funkcionáři, vládními ministry, pokladníky a účetními, kteří tu sídlí. Vysvětlila jim, že rozlehlé přízemí paláce je místo, kde se odehrává veškerá správa říše, má víc než sto velkých místností sloužících jako úřadovny, ale navíc i mnoho kaplí, kuchyní, pokojů pro rodiny vyšších úředníků, obrovskou zbrojnicí napanou kopími, luky a dřevěnými meči posázenými obsidiánovými hroty, také dílny hrnčírů, zlatníků, zpracovatelů perí a dalších řemeslníků, kteří mají na starost vyrábění státních klenotů a další zábavu.

Montezumova osobní rezidence, jídelna, komnaty jeho manželek a konkubín, pokoje používané občas jinými členy královské rodiny a řada ohromných audienčních síní a společenských sálů zabíraly celé patro, do kterého teď Španělé stoupali po ladně zakřiveném mahagonovém schodišti. Vládlo zde ovzduší okázalého bohatství s umně vyřezávanými stropy z vonného dřeva; podlahy pokrývaly rohože nebo koberce z králíčích kůží a někdy i perí; zdi zdobily pestrobarevné závěsy z bavlny a úchvatných per, které zobrazovaly ptáky, hmyz a květiny, všude stoupal ze žhnoucích kadidelnic jemný dým a šířil do celého paláce aroma exotických vůní.

„Pořád se ptám sám sebe, jestli nesním,“ prohlásil Díaz, když

prošli dlouhou chodbou se stěnami vymalovanými překrásnými krajinami. „Po těch ostrovech jsem čekal v Nových zemích jen divochy, ale tihle Mexikové si žijí jako sultáni...“

„A tohle je lepší než sultánův harém, než všechny paláce, co jsem kdy viděl,“ přidal se Velázquez de León, který nakukoval pootevřenými dveřmi na spoustu vlnadných, spoře oděných žen povalujících se na polštářích, které zrudly a začaly křičet, když dovnitř vešli vousatí Španělé v řinčící zbroji a s meči.

Nakonec je uvedli do předpokoje, kde si jejich průvodci, mexičtí hodnostáři, zuli sandály a zakryli si drahá roucha hrubými plášti z agákových vláken, které tu visely. Cortés távavě pozdvihl obočí a obrátil se k Malinal. „Proč tohle dělají?“ zeptal se.

„Připravují se vzít nás k Montezumovi,“ vysvětlila Malinal. „Bosé nohy a oděv z agáve jsou znaky neurozených. I nejvyšší šlechtici se tak musejí převléct, když předstupují před vladaře. Pouze členové královské rodiny si mohou nechat svá roucha, ale i oni se musí zout.“

„Ať mě Bůh zatratí, jestli si kvůli tomu opičákovi obleču sluhovskou kytli,“ vybuchl Alvarado.

„A já se nehodlám kvůli němu zouvat,“ přidal se Cortés. „Nikdo z nás.“

Malinal krátce promluvila s velmoži. „Nemusíte,“ oznámila. „Montezuma jim řekl, že máte všichni výjimku.“ Natáhla ruku k plášti. „Ale já si musím vzít agákový plášť.“

„Ne!“ vyhrkl Cortés, samého ho překvapilo, jaké pobouření cítí. „Nedělej to! Tohle je krásná valencijská róba, kterou jsem ti dal, a půjdeš dál tak, jak jsi.“

„Dobrá, můj pane,“ řekla Malinal s drobnou úklonou. „Ale mám podezření, že se to vládci nebude líbit.“

Nicméně Montezuma, který seděl na trůnu v audienční síni s Cuitláhuacem po svém boku, Malinalino oblečení nijak nekomentoval. Vlastně přes pobouření, které projevil minulý večer, se zdál být v dobré náladě. Přivítal Španěly srdečně, poptal se na jejich zdraví a jestli jsou spokojeni s připraveným ubytováním.

Cortés odpověděl, že jsou více než spokojení, poděkoval

vládci za jeho pohostinnost a požádal o svolení, aby mohl dál promluvit o náboženských záležitostech.

„Vyslechl jsem Malinchovy názory na lidské oběti,“ prohlásil škrobeně k Malinal, „a řekl jsem mu, že jeho slova zvažím. Musí být trpělivý.“

Srdce jí divoce bušilo při pomýšlení na možné následky jejího úskoku a změti podvodu a manipulace, do které se zapletla, a tak odpověděla, že si její pán dnes přeje mluvit o jiných záležitostech.

„Nuže dobrá,“ řekl Montezuma. „Může pokračovat.“

Cortés se tedy pustil do dlouhého a spleťitého teologického kázání o svých oblíbených tématech jako Svatá Trojice, neposkvrněné početí, inkarnace a pokání. Ačkoli Malinal slyšela jeho názory na tyto záležitosti dost často, napínaly její překladatelské schopnosti na samu mez a byla velice vděčná za Pepillovu pomoc, navíc vyvolávaly okázalé zívání Alvarada a Velázqueze de León a Montezumu stejně nepřesvědčily. „Můj pane Malinchi,“ řekl Cortésovi, „tyto vaše argumenty o třech bozích, bohu, který obtěžkal smrtelnou ženu a sebeobětování bohočlověka, kterému říkáte Kristus, mi jsou už nějakou dobu známy. Dostal jsem o nich zprávy od vyslanců, které jsem za vámi posílal během vaší cesty, a řekli mi také, že jste kázal ve městech, jimiž jste procházeli. Ale my tu od počátku věků uctíváme své bohy, jsme s nimi velice spokojeni a víme, že jsou dobří. Nepochybuji, že i ti vaši jsou dobří, ale už se nám neobtěžujte o nich teď vyprávět.“

Cortése to neodradilo a dál pokračoval v kázání, vyprávěl vládci Mexiků o křesťanském pojetí stvoření světa, přešel na příběhy o Adamovi a Evě, rajske zahradě a pádu člověka a pohovořil o úloze Satana, toho „velkého nepřítele“, v nich. U tohoto tématu se rozohnil a prohlásil, že modly, které uctívají Mexikové, nejsou „dobří“, a dokonce ani „bohové“, ale jen přestrojené podoby Satana. Toto bylo nebezpečné území, ale protože Malinal nepřeložila při minulém setkání Cortésova slova o ďáblu a raději se soustředila na lidské oběti, učinila tak nyní.

„Jste špatně informován, Malinchi,“ odpověděl Montezuma

a zamračil se. „Už jsem vám řekl, že naši bohové jsou dobří. Nemají s tím vaším Satanem nic společného.“

„Mají společného se Satanem všechno!“ vykřikl Cortés. „Vaše krvavé oběti a nechutné kanibalské hostiny to dostatečně dokazují. Srovnajte je například s našimi čistými a prostými bohoslužbami.“ Následovala další nesouvislá, abstraktní a často nepochopitelná přednáška o eucharistii a doktríně transsubstanciace, uprostřed níž, když se Malinal pokoušela překládat, se náhle Montezuma rozesmál.

„Čemu se ten neřád směje?“ zeptal se Cortés.

Nejvyšší mluvčí si otřel slzy z očí. „Malinche se mě snaží přesvědčit, že jeho náboženství je nadřazené našemu,“ řekl. „Zatracuje nás za to, že obětujeme lidi a jíme jejich maso a krev. Rozuměl jsem mu správně?“

Malinal přeložila jeho otázku Cortésovi a ten odpověděl: „Ano. Jistě.“

„Rozuměl jste mu správně,“ ujistila Malinal Montezumu.

„A přesto jejich bůh, ten Ježíš Kristus, byl obětován tak, že ho přibili na dřevěný kříž, a teď mi Malinche říká, že když chodí do jejich chrámů, jedí maso a pijí krev Krista.“ Mexický vládce se znovu rozesmál vysokým vřeštivým smíchem. „Takže nechápu,“ dodal a vypadal náramně potěšený sám sebou, „jaký je rozdíl mezi Malinchovým náboženstvím a naším!“

Když to Malinal s Pepillem přeložil do španělštiny, Cortés se předklonil a zrudl v obličeji. „Ne!“ vybuchl. „Ne! Ten muž mě schválně nechápe. Jíme chléb a pijeme víno jako symbolickou připomínku masa a krve Kristovy, ne skutečné maso a krev!“

Ale Montezuma už nechtěl nic slyšet. „Jsem unavený,“ prohlásil. Pohlédl na Alvarada, který potlačoval další zívnutí. „A myslím, že Malinchovi kapitáni také. Proto už o těchto těžkých záležitostech dnes nemluvm.“

Zdálo se, že Cortés chce něco namítat, ale Olmedo mu něco naléhavě pošeptal do ucha a caudillo se se zjevnou námahou ovládl. „Dobrá, Vaše Veličenstvo,“ prohlásil, „ale musíme se k tomu tématu ještě vrátit. Souhlasíte?“

„Ovšemže souhlasím,“ přikývl taktně Montezuma. „Můžete mě kdykoli přijít navštívit. Mé strážce dostanou instrukce, aby

vás ke mně uvedli, kdykoli o to požádáte. Mezi tím –“ vyloudil široký šlechetný úsměv – „vám mohu navrhnout, ať využijete pobyt v tomto našem velkém městě a prohlédnete si jeho mnohé divy a krásy?“

Cortés připustil, že přesně o takovou laskavost chtěl právě Montezumu požádat.

„V tom případě,“ prohlásil mexický vládce, „určím průvodce, který vám vše ukáže.“

Zatleskal a z bočních dveří vyšel Teudile a pozorně poslouchal, když mu Montezuma oznamoval, ať Španěly provede po městě. „Mohou kamkoli, kam si budou přát,“ řekl. „Nic pro ně není zapovězeno kromě chrámů našich bohů.“

Cestou ven Malinal zaslechla, jak spolu Olmedo a Cortés tlumeně mluví. „Říkal jsem vám už stokrát,“ mumlal mnich, „že nechci žádná vynucená obrácení na víru. Vládce má mysl učence, ne divocha. Musíte proniknout k jeho srdci přesvědčováním a osobním příkladem.“

Alvarado to rovněž zaslechl a poplácal jílec svého meče. „K čertu s přesvědčováním a příkladem,“ zavrčel. „Znám rychlejší způsob, jak proniknout k něčímu srdci.“

Špehové Montezumovi řekli, jak dychtivě Malinche se svými vojáky přijali jeho pozvání k prohlídce Tenochtitlánu. Posádka dvou set *tuelů* zůstala, aby zajistila a střezila své ubytovací prostory v Axayacatlově paláci. Zbytek následoval početné průvodce, které dostali k dispozici, a ve skupinkách zhruba po tuctu se vydali na městské trhy směňovat zboží a cetky a seznamovat se s hordami zmalovaných prostitutek, které se jim beze všeho studu nabízely na rozích a ve vchodech do domů.

Mezitím sám Malinche strávil většinu dne touláním se bludištěm ulic jižně a východně od velkého náměstí. Zdálo se, že se zvláště zajímá o studny, kterých tu bylo velmi málo, a také požádal, aby ho v jedné z velkých Montezumových královských kánoí vzali na projížďku po jezeru Texcocu. Špehové si všimli, že spolu s Malinal a několika důstojníky chodí všude s Malinchem i páže Pepillo, a on ho zaměstnává zapisováním poznámek a kreslením náčrtů. Když konečně kánoe krátce

po západu slunce připlula zpět do města, Malinche se svou suitou se vrátili do svých komnat v Axayacatlově paláci, zavřeli za sebou bránu a zajistili ji.

Poté, co Montezuma vyslechl zprávy špehů, ucítil, jak mu opět roste sebevědomí. Z choutek *tuelů* a jejich chování bylo stále jasnější, že jsou to lidé obtíženi lidskými slabostmi, a možná bude mnohem snadnější je porazit, než doufal. Když si vzpomněl na ranní setkání, byl také spokojený se způsobem, jakým bránil dobré jméno mexických bohů, jak předčil Malinche v jejich disputaci a předvedl mu pokrytectví toho jeho tak vychvalovaného „křesťanského“ náboženství, jež tak svévolně zavrhuje lidské oběti a kanibalismus, zatímco je právě na nich založené.

Takže když po tom všem Montezuma ten večer odcházel do svých komnat, cítil se uvolněný a sebejistý, jako už dlouho ne. Navštívil dvě ze svých konkubín a dosáhl ohromné erekce, když myslel na tisíce vojáků navíc, kteří se pod rouškou tmy tiše vkrádají do města a zaujímají tajné pozice ve šlechtických domech u velkého náměstí, připravení nečekaně zaútočit na *tuely*, jak naplánoval na první den velkého obětního rituálu na počest Kolibříka.

Příští ráno se Malinche s obvyklým doprovodem a tou pekelnicí Malinal vrátil do paláce a žádal o další setkání. Montezuma právě snídal, v tom čase odmítal být rušen, ale protože bylo důležité udržovat Španěly ve falešném pocitu bezpečí, jistě si svou mocí a bez podezření, ihned je pozval, ať se k němu připojí. Znovu je poctil tím, že netrval, aby na sobě měli prosté pláště a zouvali se v jeho přítomnosti, a dál je oslovoval jako *tuely*. Ale byli to lidé, a co víc, jejich zápach mu prozradil, že ani nevědí, co je to čistota, ale mají pozoruhodné schopnosti a zbraně, a tak by se neměli podceňovat. Až do chvíle, kdy jeho vojska vyrazí z úkrytů a úplně je zničí, poslouží jeho záměrům, když ho ti lupiči budou pokládat za hlupáka, který věří, že jsou bohové, i když sami stále tvrdí, že nejsou ničím víc než pouhými lidmi.

A tak s nimi hodinu poseděl v dobrém rozmaru, zatímco si užívali chlazené nápoje a mořské pochoutky, o které se s nimi

podělil, a žasli nad tím, že jeho běžci dokážou dopravit z hor led, aniž by roztál, a humry a krevety od oceánu na jeho stůl ještě živé, a to za necelý den a noc. Kladl jim zdvořilé otázky o jejich zemi, Španělsku, a o velkém králi, který tam vládne, odpovídal na jejich vyptávání o svých zlatých a stříbrných dolech a všiml si, jak se Malinche opatrně vyhýbá kontroverzním tématům náboženství a lidských obětí.

Poté, co ho Španělé opustili, aby se připojili ke svým průvodcům a strávili další den prohlídkou Tenochtitlánu, vstoupil do jídelny Teudile. „Pane,“ hlesl. Na mrtvolné tváři měl děsivý úsměv. „Dorazil běžec se zprávami od generála Qualpopocy!“

Qualpopoca! Musí jít o novinky o akcích toho dobrého generála na pobřeží, který měl ztrestat *tuely*, jež zůstali tam, odkud Cortés zahájil tažení do vnitrozemí. Montezuma se stěží dokázal ovládnout: „Tak dobrá,“ vyhrkl, „sem s nimi, člověče!“

Teudile sáhl rozmáchle do širokého rukávu svého pláště pošíitého hvězdami, vytáhl kodex převázaný koženým řemenem, rozvázal pásek a začal ho rozvinovat před Montezumou.

Zprávy byly víc než dobré. Vlastně šlo o vůbec nejlepší zprávy, které tento chmurný rok dostal!

Montezuma se pásl zrakem na směsi piktogramů a kreslených obrázků, občas se zahihňal, když četl nahlas pasáže Teudilovi, a okamžitě viděl, že jeho strategie vyslání Qualpopoca se čtyřmi regimenty na pobřeží, aby ztrestali cempoalské Totonacy za neplacení tributu, zafungovala dokonale. Přesně jak předpokládal, Španělé odpověděli na prosby tísněných Cempoalů vysláním záchranného oddílu z města poblíž Huitztlanu, které postavili a kam umístili posádku. Skládal se z padesáti španělských pěšáků, dvou velkých ohnivých hadů a dvou jezdců na jelenech, podporovaných deseti tisíci huitztlanskými Totonacy, ale celý oddíl byl přechátn a zaskočen Qualpopocovými dvaatřiceti tisíci mexickými válečníky zocelenými v bitvách. Výsledkem bylo, že Totonacové uprostřed bitvy dezertovali a sami Španělé se museli dát na neuspořádaný ústup, během kterého jich šest bylo zabito a dva zajati a obětováni.

A ještě lépe, ukázalo se, že jeden z obětovaných zajatců nebyl nikdo jiný než velitel španělské posádky!

Qualpopoca opojený úspěchem se vracel zrychleným pochodem do Tenochtitlánu, aby předal veliteli hlavu Montezumovi. Nemohl se vyrovnat rychlosti štafetových běžců, ale za další dva dny dorazí do hlavního města.

„Tak vidíš, Teudile!“ chvástal se Montezuma. „To dokazuje, že je můžeme porazit! Až přitáhne generál Qualpopoca, svěřím mu velení sil, které jsem shromáždil ke zničení Španělů zde. A mezitím –“ ztlumil hlas – „se Malinche nesmí dozvědět nic o tom, co se stalo na pobřeží, a nesmíme nijak vzbudit jeho podezření. Budeme souhlasit se vším, co si bude přát! Rozumíš?“

„Rozumím, pane. Ale co když si bude přát, ať se zřekneme našich bohů a ustoupíme od lidských obětí?“

„To nikdy, Teudile! Ne, dokud mi srdce bije v hrudi! Ale budeme pokračovat v jeho matení, tvářit se, že vážně uvažujeme o tom, co nám říká, občas se naoko urazíme, ale pak si to rozmyslíme a využijeme každé příležitosti, jak získat čas a udržovat ho v nevědomosti, dokud nebudeme připravení udeřit. Kolik máme právě teď ve městě bojovníků?“

„Už víc než padesát tisíc, pane. Dalších deset tisíc dorazí večer. A do čtyř dnů tu budeme mít plných sto tisíc.“

„Dobrá,“ řekl Montezuma temně. „To bude stačit.“

Propustil Teudila a postavil se k oknu, vyhlédl přes náměstí na Axayacatlův palác, kde u vstupní brány postával tucet Španělů v lesklé kovové zbroji. Působili bezstarostně, něčemu se smáli, ale i když byli takto uvolnění, Montezuma si musel přiznat, že vypadají nebezpečně – a sebevědomě. Velice sebevědomě.

Nyní, když jejich posádka na pobřeží byla napadená a velitel zabít, uvědomoval si, že je příliš pozdě couvnout.

Ale v břiše mu hlodal červíček pochybnosti.

Po snídani s Montezumou v jeho paláci úterní ráno 10. listopadu se Cortés s Malinal a Pepillem po boku vydal na průzkum oblastí severně od velkého náměstí, které neměli čas navštívit včera. Sandoval, Davila a Bernal Díaz se k nim přidali pod vedením královského doprovodu.

Půdorys města určený původním ostrovem, na kterém bylo

zhruba před dvěma sty lety založeno, byl přibližně čtvercový, asi čtyři míle dlouhý ze severu na jih a tři z východu na západ. Ostrov se nejprve stal domovem dvou různých mexických městských států, Tenochtitlánu na jižních dvou třetinách a Tlatelolca na severní třetině; nicméně se zdálo, že první asi před padesáti lety porazil ten druhý a podmanil si ho. Oba pak dále rozvíjely poněkud odlišný národní charakter, ale Cortés si rychle uvědomil, že z vojenského hlediska by je měl brát jako jedinou jednotku pod velením Montezumy a celkové množství spojené populace – kterou může kdykoli poštvat proti Španělsku – se blíží pěti stům tisícům lidí.

I když v samém Tenochtitlánu bylo mnoho tržišť, největší se nacházelo asi půl míle severně od Montezumova paláce ve čtvrti stále známé jako Tlatelolco, kde bylo místo s podloubími dvakrát tak velké jako velké náměstí v Salamance a zajišťovalo celou paletu nejrůznějších potřeb ohromného města. Obrovské náměstí stínila před sluncem celá síť pestrých markýz, a jak královská eskorta probojovávala cestu Cortésovi a jeho doprovodu přeplněnými, hlučnými a dobře stíněnými uličkami mezi jednotlivými stánky, všiml si, že každý krámek a obchodník má své pevné místo, a jak mu Malinal vysvětlila, nikdo jiný ho nesmí zabrat.

Byli tu otrokáři s mnoha mužskými i ženskými zajatci na prodej. Někteří z těch nešťastníků, kteří připomněli Cortésovi Montezumovu léčku, již jim nastrojil v Cholule, byli totiž připoutaní na dlouhých tyčích s obojky kolem krku, ale ostatní stáli volně a nevypadali, že chtějí uprchnout.

Byli tu obchodníci se zlatými a stříbrnými cihlami, drahokamy, pery, plášti a vyšívaným zbožím. Byli tu stříbrotepci i zlatníci nabízející plody své piplavé práce – osmihranný talíř napůl ze zlata a napůl ze stříbra, slitých dohromady, rybu se stovkami drobných stříbrných šupinek a další ze zlata, stříbrného papouška s pohyblivým jazykem, hlavou i křídly, zlatou opici s hýbacíma nohama a hlavou, která držela v rukou kolo tak přirozeně, až se zdálo, že se otáčí. Byli tu zpracovatelé peří, mistři svého řemesla, vyráběli motýly, zvířata, miniaturní stromy, květiny, byliny a skály – vše jen z peří. Také tu byli

obchodníci s kožešinami exotických zvířat. Vedle se nabízely sisalové látky a sandály, někde hrubé agávéové oblečení, jinde luxusní bavlněné a plátěné látky z kroucených vláken.

Jedna velká oblast, která jen hrála pestrými barvami, byla věnovaná pouze ptákům – ochočeným ptákům sloužícím jako domácí mazlíčci, dravcům určeným k lovu, jiným ceněným kvůli peří – a všichni byli zavřeni v klecích a vydávali neuvěřitelný povyk.

Jiná část tržště byla určena k prodeji čerstvého jídla – fazolí a šalvěje, obrovského výběru aromatických bylin a koření, červeného a zeleného chilli, mnoha různých druhů zeleniny a ovoce, živých krocanů a další drůbeže, králíků, zvěřiny, kachen a psů.

V další části prodávaly ženy hotová jídla – koláčky, tortilly, med, medovou pastu, maso a ryby pečené nebo smažené v těstíčku, dršťky, pirohy a omelety z vajec mnoha různých druhů ptáků.

Stála tu řada stánků obchodujících výhradně s nařezaným a upraveným dřevem, s prkny, rámy, trámky, fošnami a deskami. Každý si tak mohl najednou nakoupit stavební materiál – dokonce i kompletní palmové střechy na domy. Všude se nabízela nejrůznější keramika od velkých džbánů na vodu až po malé džbánečky. Celkem překvapivě část tržště prodávala i velká množství lidských výkalů – velmi žádaných, jak jim řekla Malinal, na péči o zvířecí kůže.

Zdálo se, že Mexikové téměř nepoužívají peníze. Kromě kakaových bobů se k vyrovnání některých obchodů používaly i slitky cínu ve tvaru písmene T a dokonce balíky látek, skoro vše však probíhalo formou výměnného obchodu – krocan za svazek kukuřice, plášť za pytlík soli a tak podobně. Zajímavé bylo, že přes obrovské množství zúčastněných vládl na celém tržišti dokonalý pořádek.

„Všichni se příliš bojí Montezumy, než aby dělali nějaké potíže,“ vysvětlila Malinal. Ukázala na hlídky státních úředníků, jejichž úkolem bylo dohlížet na pořádek, vybírat daně a hlídat, aby nikdo nešidil; a na dobře stíněném ústředním pódiu seděli tři soudci a hned rozhodovali každý spor. „Když se někdo snaží

prodávat kradené zboží, popraví ho na místě, pokud jim nevydá toho, od koho je získal. Když někdo šidí váhy, dostane pokutu a váhy mu rozlámou.“

Přestože se Cortés tvářil jako obyčejný zvědavec, jeho prohlídka Tenochtitlánu byla především vojenským průzkumem. Kdyby je napadla obrovská přesila, možná bude potřebovat dostat své muže rychle z ostrova, a proto musí pochopit jeho rozložení a zjistit hlavní přístupové a ústupové body. Podobně kdyby ho vypudili a chtěl se pak vrátit a zmocnit se Tenochtitlánu silou, tak chtěl poznat jeho silné stránky i slabiny a to, jak by se dalo nejučinněji obsadit.

K městu vedl přístup z pevniny po třech hlavních hrázích. První silnice se táhla z jihu, tu Cortés už prostudoval, když táhl se svou armádou 8. listopadu z Iztapalapy, a pak znovu včera 9. listopadu, když si prohlížel jižní čtvrt. A protože přístupová silnice měla délku plných šest mil, navíc s mnoha mosty, představovala coby evakuační cesta hotovou logistickou noční můru a dala by se účinně zablokovat. Druhá, zhruba míli severně od tlatelolckého tržiště, vedla do Azcapotzalca s odbočkou na Tepayacac. Byla kratší – jen asi čtyři míle –, ale aby se k ní Španělé dostali, museli by se nejdřív probít zalidněnými úzkými uličkami severní čtvrti, kde by se z každého domu s plochou střechou stala pevnost, z níž by na ně dolů přšely šípy, kameny a vše možné.

Z toho plynulo, že jedinou schůdnou ústupovou cestou byla západní hráz vedoucí do Tacuby, kterou použily i Malinal s Tozi, když před mnoha měsíci uprchly z města. Měla délku jen dvě míle a výhodu, že začínala necelou půlmíli od španělské rezidence v Axayacatlově paláci. I tak ji mohli Mexikové stejně jako ty ostatní rychle přeměnit ve smrtící bitevní pole prostým odstraněním série dřevěných mostů, aby jim zabránili v úniku, a sesypat se na ně ze všech stran s vodními silami na početných kánoích.

Stejné faktory, kvůli kterým se dalo z Tenochtitlánu tak těžko uniknout, ho také činily těžko napadnutelným, kdyby se Cortés rozhodl ho někdy v budoucnu oblehnout. Za prvé a především by bylo skoro nemožné obyvatele vyhladovět, i kdyby

uzavřeli všechny přístupové hráze, protože do něj vždy mohli přivést zásoby na kánoích; vlastně i v době míru sloužila voda jako snadnější cesta, po které se dopravovala většina produktů na trhy. Jediný způsob, jakým by tomu armáda obléhatelů mohla zamezit, spočíval v kontrole celého jezera Texcoca, ale k tomu by Cortés potřeboval odhadem flotilu nejméně čtyř brigantin – což je obtížně splnitelný požadavek, protože se jezero nacházelo dvě stě mil od moře, a kromě toho všechny své velké lodě až na jednu zničil!

Jezero však mělo i svou pozitivní stránku, bylo totiž slané s brakickou vodou a Cortés rychle zjistil, že Tenochtitlán má jen velmi málo sladkovodních studní – určitě ne dost, aby dokázaly uspokojit byt jen zlomek jeho půlmilionové populace. Mexikové se svou tradiční vynalézavostí a talentem pro stavitelství vyřešili tento problém přívodem ohromného množství pitné vody do města z pevniny prostřednictvím úctyhodné dvojice akvaduktů delších než čtyři míle, které se táhly přes západní část jezera na pilotech z pramenů Chapultepecu pár mil severně od Tacuby.

Ve středu 11. listopadu, poté co Cortés vykonal pravidelnou ranní návštěvu u Montezumy v paláci, vyrazil na koni s Malinal, Alvaradem, Sandovallem a Ordazem na prohlídku pramenů. Našel je, jak očekával, dobře hlídané posádkou dvanácti tisíc zkušených mexických vojáků. Kdyby někdy musel přistoupit k obléhání města, rozhodl se, že prvním úkolem by bylo zbavit se této posádky a následovalo by zničení akvaduktů jakožto zdroje vody. Ale usoudil, že takovým extrémním opatřením by se mohl vyhnout bez dalšího krveprolití, pokud se mu povede odvážný plán, který vymyslel během dlouhého pochodu do Tenochtitlánu – tedy zajmout Montezumu, držet ho jako rukojmí a vládnout městu, říši i všem armádám jeho prostřednictvím. Nápad zmocnit se mexického panovníka v jeho vlastním paláci přímo pod nosem jeho vlastních stráží zpočátku vypadal tak šíleně, že ho nikdy ani neprobral se svými kapitány, i když o něm promluvil několikrát s Malinal; avšak nyní, když uběhlo několik dní a začal chápat, jak tvrdým oříškem k rozlousknutí může Tenochtitlán být, se mu začínal líbit stále víc.

Návštěva tržiště v něm sice vzbudila úctu k obrovské produktivitě rozmanitého a bohatého zázemí, které zásobuje metropoli Mexiků, ale zároveň lépe pochopil, jak je říše závislá na rozhodnutích z centra, tedy rozhodnutích Montezumy a armády úředníků, jež pracují z jeho paláce. Na rozdíl od dávné hydry, která měla jedno tělo a mnoho hlav, tato ohromná říše má zřejmě mnoho těl – vazalských států –, ale jen jedinou hlavu. A začalo být stále pravděpodobnější, že když dokáže ovládnout hlavu, mohl by bez boje ovládnout i zbytek.

A proto, aniž by komukoli vysvětloval, co má v úmyslu, rozhodl se Cortés Montezumu denně navštěvovat v jeho paláci, vždy s několika svými veliteli a vojáky, kteří byli pokaždé ozbrojeni a v plné zbroji, aby se z těchto návštěv stala každodenní rutina. Současně také zavedl praxi vysílat pod nějakou záminkou do paláce několikrát denně jednotlivé důstojníky s malým doprovodem. Zdálo se, že žádný z nich nevzbudil ani nejmenší podezření: Španělé byli vždy vítáni, nikdy nemuseli čekat ani odevzdat zbraně, a pokud Cortés nevytáhl téma náboženství, Montezuma se pokaždé choval vstřícně a přátelsky, nabídl jim horkou čokoládu nebo chlazené ovocné šťávy, zatímco s ním seděli v audienční síni a povídali si.

Cortés si pomyslel, že se Malinal v některých ohledech začíná chovat jako rýpavá manželka, možná je ještě cílevědomější, když si něco usmyslí, než ta pekelná Catalina, kterou nechal na Kubě. Ale zatímco ho Catalina otravovala mnoha triviálními žádostmi – o peníze (vždy jich chtěla víc), o velikost a kvalitu svých šatů (nikdy jí nebyly dost velké ani dobré), o to, aby se lépe choval k jejímu svinskému strýci Diegovi (prý si zaslouží vděčnost a úctu), také tím, že potřebuje nový dům, chce se vrátit na španělský dvůr, chce víc otroků a sluhů a tak podobně –, Malinal žádala jen o jedinou, zato velkou věc. I když mu dál skvěle sloužila, ano, byla skutečně nepostradatelná jako překladatelka a stále mu nabízela postelové slasti, které byly pro hloupou a nevynalézavou Catalinu něco nepředstavitelného, Malinal mu nikdy nepřestávala připomínat blížící se jatka lidských obětí na počest narozenin toho nečistého

démona Kolibříka, jehož Montezuma uctívá jako boha. Začátek obětního rituálu byl naplánovaný na tenochtitlánský úsvit v pondělí 16. listopadu, čtyři dni před začátkem mexického měsíce Panquetzalitzli.

Ve čtvrtek 12. listopadu s tím Malinal začala znovu, když se spolu připravovali na pravidelnou ranní návštěvu paláce. Stála nahá s nádherným zadečkem svůdně vyšpuleným k němu, když se náhle zeptala: „Co znamená slovo ‚pokrytec‘, Hernáne?“

Vycítil past. „Znamená,“ řekl, „osobu, která předstírá, že má morální přesvědčení nebo zásady, jenže ty ve skutečnosti nemá...“

„Někdo, kdo říká jednu věc, ale dělá jinou?“

„Ano...“

„Pak myslím, že jsi pokrytec, Hernáne. Neustále prohlašuješ, že jsou lidské oběti špatné, že je to zlo, dokonce jsi osvobodil oběti z klecí v Cempoale a Tlaxcale, ale přesto nic neděláš proti největšímu obětnímu rituálu, který tu Montezuma chystá.“

Cortéz, který si právě oblékal kalhoty a kazajku, si sedl na postel. „Prosím, Malinal, tohle jsme už přece mnohokrát probírali a znáš můj názor. Rád bych to zarazil, ale doba ještě není zralá –“

„Omluva pokrytce! Jsi velice dobrý v tom bla-bla-bla o vašich křesťanských ctnostech – malé a snadné věci děláš rychle –, ale když je před tebou skutečná výzva, najednou chceš víc času.“

Cortés uviděl, že pláče – typický ženský trik s cílem zlomit muže, až na to, že Malinal ještě nikdy plakat neviděl. Podrážděně zasupěl. „V tomhle případě je to pravda,“ odsekl. „Potřebuji víc času. Montezuma začíná být ohledně nás bezstarostný a brzy ho dokážeme zaskočit nepřípraveného. Ale ne teď! Ještě to nemohu riskovat. Jestli sklapnu past příliš brzy, přijdeme o vše, co jsme dokázali.“

„Když to neuděláš, přijdeme o deset tisíc životů!“ zaječela.

Nejdřív slzy, teď vztek – a vůči němu! Takhle se Malinal ještě nikdy neprojevila. Cortés ji však chladně ignoroval. „Připrav se,“ řekl. „Čeká nás práce.“

Cítil, jak se i v něm vzmáhá vztek, ale udržel ho na uzdě částečně i kvůli znepokojivému snu, který se mu zdál. O svatém

Petrovi se mu nezdálo od 7. listopadu v Iztapalapě, ale minulou noc 11. listopadu se Svatý otec vrátil, dokonce na stejném místě, na vrcholu velké pyramidy v Tenochtitlánu, v místě, které Cortés znal jen z představ, protože mu Montezuma ještě nedovolil ji navštívit. Světec mluvil jako předtím přísně o tom, že musí být při dobývání města trpělivý a vyzýval ho, ať se nevměšuje do velkého krveprolití, které začne 16. listopadu, ale ať se připraví jednat hned poté, dokonce navrhl, že slavnost Mexiků potrvá do 20. listopadu a poslední den obětí a narozeniny Kolibříka mohou být ideálním okamžikem k útoku.

Cortés se stejně jako předtím chtěl ujistit: „Takže mám zůstat stranou, Svatosti, a nechat oběti proběhnout? Není to nehodné dobrého křesťana a vojáka Božího?“

A svatý Petr odpověděl přesně stejnými slovy, která použil i minule: „Nehodné možná, ale nutné.“ A inspirován Cortésovým strašidelným pocitem děja vu pak světec pokračoval: „Usiluješ tu přece o konečné vítězství a ukončení všech lidských obětí už natrvalo,“ když se na vrchu velké pyramidy objevila další postava. Cortésovi nejdřív přišlo, že to může být anděl, protože měla křídla a v ruce držela velký zářící meč. Avšak její rysy nebyly andělské, jaké znal z obrazů Botticelliho nebo Verrocchia, ale patřily indiánské dívce nikoliv se záplavou zlatých kudrlin, ale s černými a rovnými vlasy, které jí spadaly až na ramena. Vlastně se ta vetřelkyně, která k nim vztekla vy-kročila a máchala mečem, dost podobala Malinalině přítelkyni Tozi! A nyní se s pronikavým výkřikem postavila mezi Cortése a svatého Petra a začala zahánět Svatého otce zpět!

Tohle není anděl! To zjevení, možná to dokonce byla i Tozi, musí být démon v přestrojení za anděla. Ale jistě žádný démon, ani ten nejzdatnější, nemůže odvalit skálu, na níž Kristus postavil svou církev a kterou ani největší síly pekelné nepřemohou. Cortés, pevný ve víře i ve stavu hlubokého pohroužení do snu, pocítil nejdřív překvapení a pak i hrůzu, když démonická dívka pokračovala bez odporu v postupu a bylo jasné, že před ní světec couvá. Očekával, že se každou chvíli zastaví, rozdrtí a zničí démonku, stráví ji svatým ohněm, ale překvapení vzápětí nahradil všepohlcující strach, úžas a pochybnosti, když

světec udělal s přerývaným řevem další tři vrávoravé kroky vzad a začalo z něj opadávat maso, jako kdyby se uvnitř něj snažil od jeho tělesné formy osvobodit nějaký netvor; statná vzpřímená postava vojáka se děsivě zkroutila a propadla, rysy se mu zdeformovaly, oči vystoupily a zasvítily, z úst mu vyjely rozeklané tesáky a kly potřísněné sedlou krví a kolem krku se mu zhmotnil náhrdelník z krvácejících lidských srdcí a uťatých rukou.

A právě v ten okamžik uprostřed noci se Cortés probudil zalitý studeným potem a Malinal, nyní tak zraněná a rozzlobená, jak ranní slunce proudilo do jejich pokoje, se k němu ve spánku přitiskla, aby ho ukonejšila.

Jak sen, který ho tolik rozrušil, tak i Malinalina nespokojenost, že nechce zasáhnout a zabránit blížícímu se obětování, nešly Cortésovi z mysli ani později toho rána ve čtvrtek 12. listopadu, když přecházel velké náměstí s Alvaradem, otcem Olmedou, Pepillem, Olidem, Sandovalem a Díazem, ohlásili se strážím a byli hned uvedeni do jednoho z několika naleštěných audienčních sálů. Nalezli tam vládce při poradě s texcocským králem Cacamou a tacubským králem Totoquim, jeho společníky ve velké trojkoalici Mexiků. A také tu seděli Cuitláhuac a Teudile.

„Vítejte!“ zahlaholil Montezuma, široce se usmál a přerušil jednání.

„Nerušíme, Vaše Veličenstva?“ zeptal se Cortés. „Pokud si přejete, vrátíme se později.“

„Kdepak,“ prohlásil Montezuma. „Víte přece, že jsem vždy potěšen a poctěn, když vás vidím, Malinchi,“ mávl na Španěly, zatímco jim sluha přinášel židle. „Pojďte a připojte se k nám, prosím.“

Následovala nesouvislá konverzace, které Cortés věnoval jen nepatrnou pozornost. Problémem byl ten jeho sen! Ať se snažil sebevíc, nemohl se zbavit dojmu, který v něm zanechal, a jeho následků. Že by svatý Petr mohl couvnout a být poražen malou Tozi! A že by se jeho podoba mohla změnit tak hrozným způsobem, až by připomínala ty odporné bůžky Mexiků, a obzvlášť konkrétně samého démona Huitzilopochtliho. Co to jen může znamenat, pokud vůbec něco? Cortés upřímně doufal, že raději

nic – že jde jen o jeden z takových snů, o kterých mluvila Pénélope v *Odyseji*, že přicházejí branou z vyřezávané slonoviny, aby „klamaly lidi“, a ne o takový, jenž přichází branou z leštěné rohoviny a „přináší skutečné věci, které se mají stát a všichni smrtelníci je spatří“. Protože přece nemůže být pravda, jak jasně naznačilo jádro snu, že by svatý Petr a nestvůrný démon uctíváný Mexiky byli jedna a ta samá osoba?

Jistě musí jít o nějaký klam způsobený tou démonkou?

A přece... A přece...

To, co Cortés nemohl dostat z hlavy, byl způsob, jakým ho „Svatý otec“ vyzýval, ať se nestaví proti přinášení obětí naplánovaného Montezumou. Nedávalo smysl, aby dobrý svatý Petr měl takový názor, i když šlo o správnou vojenskou strategii.

„...ten parchant Montezuma chce vědět, jestli by se vám to líbilo.“

Cortés si náhle uvědomil, že Malinal mluví na něj; tak se ponořil do myšlenek, že nevěnoval ani špetku pozornosti tomu, že mu překládá slova mexického vládce, a zřejmě o něco přišel – nejspíš o něco důležitého. Zářivě se na Montezumu usmál. „Monty se zajímá, jestli by se mi líbilo co?“ opáčil k Malinal a dodal: „Promiň, asi jsem se na chvíli zamyslel.“

Malinal vysvětlila se znatelným odporem. „Monty chce vědět,“ zopakovala, „jestli by se vám líbila prohlídka královské zoo s průvodcem. Tvrdí, že na celém světě není nic podobného. Říká, že v ní má mnoho vzácných a pozoruhodných zvířat pochytaných v pustinách, džunglích, horách a bažinách a dovezených ze všech koutů říše. Nabízí, že vám ty divy ukáže osobně. Teď, pokud si přejete.“

Cortés porozuměl odporu, který musí Malinal cítit a který jí čísel z hlasu. Pochopitelně bylo nechutné, že tu Montezuma může takto sedět, vychloubat se jedinečnou sbírkou zvířat jako nějaké rozmazlené děcko, když se zároveň chystá obětovat deset tisíc lidských srdcí ďáblu.

Mexický vládce na něj dychtivě hleděl a čekal na odpověď. Nepochybně jde o vzácnou výsadu, být prováděn královskou zoo samým Montezumou!

„Poděkuj Montymu za velkorysou nabídku,“ řekl, „ale pověz

mu, že jeho zoo dnes navštívit nechci. Rád bych, aby nás místo toho zavedl na vrchol velké pyramidy a ukázal nám Kolibříkův chrám. Doteď nám nedovolil ta místa vidět, ale jestli jsou jeho bohové dobří, jak tvrdí, nemá co skrývat.“

Když Malinal uslyšela žádost, zablesklo jí v očích a přeložila ji do nahuatlu. Olmedo si nervózně poposedl, očividně čekal problémy a mexičtí velmoži jen oněměle zírali.

Montezuma vstal, pokynul Teudilovi, ať ho následuje, a oba přešli na opačný konec obrovského sálu, kde si bezpečně mimo doslech začali něco naléhavě šeptat. Když se vrátili, Montezuma měl na hubené nervózní tváři ztuhlý úsměv. „Tak dobrá, Malinchi,“ prohlásil. „Splním vaši žádost. Pokud jste připravení, můžeme hned vyrazit.“

Tozi se o Montezumově ohavném plánu obětovat deset tisíc panen Kolibříkovi dozvěděla před dvěma měsíci pár dny.

Využila svůj dar neviditelnosti, aby pronikla do výkrmných ohrad na úpatí velké pyramidy, kde ty, jež měly být zabity, čekaly na svůj osud. Vlastně se ocitla ve stejné ohradě, kde byli s Malinal a nebohým Coyotlem nedávno sami uvěznění.

Ale věci se změnily.

Když tu drželi Tozi, byly v ohradě ženy všeho věku a sexuální zralosti; nyní byla plná jen mladých panen. Navíc nešlo o jedinou ohradu určenou pro ně. Dvě další, které se nacházely na protější straně náměstí a ve kterých dřív drželi jen mužské zajatce, byly nyní také plné jen mladých dívek.

Tozi z rozhovorů stráží, které nepozorována vyslechla, rychle zjistila, co se děje.

Shromáždili deset tisíc panen, které měly být obětovány při hromadném masakru, jehož začátek naplánovali na čtvrtý den před narozeninami boha války Huitzilopochtliho, aby pokračoval tempem dvou tisíc pěti set obětí denně a vyvrcholil přímo na den jeho narozenin – první den mexického měsíce Panquetzaliztli, který, jak se pak Tozi dozvěděla, odpovídal 20. listopadu kalendáře Španělů. Oběti tedy začnou 16. listopadu, a protože dnes je 12. listopadu, znamená to, že zbývají jen čtyři dny na přesvědčení Cortése, aby vraždění zabránil.

A ještě naléhavější to bylo kvůli dávnému proroctví, které se jí týkalo, vyslechla si ho během pobytu mezi Huicholy od šamanského kněze Nakaweye, a znělo:

„V čase temnoty zjeví se zvěstovatelka světla. Bude bojovat se zlem o budoucnost světa. Poznáte ji podle těchto znaků. Bude sirotou narozenou v Aztlánu. Bude čarodějka a dcera čarodějky. Bude ochránkyně dětí. Bude nabídnuta jako oběť tomu, kdo stojí po levici slunce, ale této záhubě unikne.“

Nakawey, jehož jméno znamenalo „Vlastník hvězd a vody“, ji přesvědčil, že právě ona je tou „zvěstovatelkou světla“, o které proroctví hovoří. Koneckonců, prohlásil, všechno odpovídá. Je sirotkem narozeným v Aztlánu. Je čarodějka a dcera čarodějky. A skutečně ji nabídli jako oběť Huitzilopochtlimu, „tomu, jenž stojí po levé ruce Slunce“, ale této záhubě unikla.

Zeptala se, co toto proroctví znamená pro ni, ale jedinou praktickou odpovědí, kterou jí Nakawey mohl nabídnout, bylo, že by „měla jít a chránit děti“. Poslechla ten pokyn, který ji přivedl před dvěma měsíci zpět do výkrmných ohrad v Tenochtitlánu. I když se už dávno vzdala naděje, že ještě někdy najde ztraceného chráněnce Coyotla, byla rozhodnutá, že zachrání každé dítě, které tam najde, a už si zvolila malou mentálně postiženou osmiletou holčičku jménem Miahuatl, že ji vynese jako první. Ale pak si uvědomila, že v ohradách teď jsou *pouze* panenské dívky a že rychle přibývají, aby se na narozeniny boha války nashromáždilo celkem deset tisíc obětí.

Nyní v den, který Španělé nazývali 12. listopadem, oděná do neviditelnosti v mnohém změněném Tenochtitlánu, Tozi znovu hledala Miahuatl. Našla ji, překvapivě stále naživu – mezitím přibrala, ale stále zůstávala sladce a nevinně prostoduchá – ve stejné výkrmné ohradě v severozápadním rohu posvátného náměstí. To nebylo dobré znamení. Mexikové puntičkářsky dbali na to, aby všechny oběti vybrané na rituál šly pod nůž hezky tučné a vykrmené, aby byly pro boha žádoucí.

Miahuatl byla tak vážně postižená, že měla jen omezenou slovní zásobu a nikdy se na nic neptala, když se vedle ní Tozi zhmotnila nebo najednou zmizela. A Tozi vždy dávala pozor, aby neupoutala pozornost jiných uvězněných dívek. Nyní,

po dvouměsíční nepřítomnosti, se holčička na okamžik zmateně zamračila, když se Tozi před ní náhle zjevila, ale pak se rozzářila poznáním, natáhla k ní ruce a třepala prstíky a chtěla ji obejmout. Tozi si klekla, vřele ji vzala do náruče, políbila na obě tváře a pak vytáhla z vaku na zádech malý pestře pomalovaný dřevěný předmět. „To je pro tebe,“ řekla, „dárek.“

Miahuatl vykulila oči, když uviděla dárek – figurku Itzcuintliho, holého mexického psa zapřaženého do vozíčku naloženého drobnými svazky kukuřice. Navíc Itzcuintli držel v tlamičce palici kukuřice.

„Podívej,“ řekla Tozi, „můžeš si s psíkem jezdit – takhle.“ Jak pohybovala figurkou po zemi a ta za sebou táhla vozík, zanechávala na hlíněné zemi koleje. Miahuatl blaženě zavýskla. „Pejsek,“ řekla, „jméno?“

„Dej mu ho sama! Je tvůj.“

Miahuatl teď byla na všech čtyřech a prohlížela si zblízka malovaný psí obličej, mračila se soustředěním a špulila rtíky. Nakonec se zahihňala a řekla: „Montezuma!“

Tozi nedokázala zakrýt překvapení. „Montezuma? Proč dáváš tak hodnému pejskovi tohle jméno?“

Ale Miahuatl neodpověděla. Dokázala se soustředit jen krátkou dobu a teď už si hrála s figurkou, jezdila s ní stejně jako předtím. Tozi a skluznice zanechávaly na zemi ladné zakřivené čáry.

Tozi ji chvíli sledovala, ale cítila zoufalství a vztek. Čekalo tu deset tisíc dívek, většinou mladších než dvanáct let, rozdělených do pěti ohrad na posvátném náměstí. Všechny je nejspíš pečlivě spočítají, když je povedou obětovat Huitzilopochtlimu, a pokud nakonec bude jedna nebo tucet chybět do deseti tisíc slíbených bohu, pochyťají v ulicích další dívky nebo je koupí na trhu otroků, aby naplnili počet.

Takže zachránit jednu znamená odsoudit jinou a je tu jen jediný člověk, který je může zachránit všechny. A tím člověkem je Cortés, kterému Mexikové říkají Malinche, protože jeho „jazykem“ je Malinal. Cortés je vyzbrojený děsivou mocí Španělů a vypadá jako hmatatelné ztělesnění Quetzalcoatl, Opeřeného hada, a mnozí stále pevně věří, že je to nikdo jiný než sám tento bůh.

Jenže Malinche není bůh.

Malinche je smrtelník!

Malinche je slabý!

Malinche je pokoušený!

Neboť s Malinchovou myslí a duší si už zahrával Huitzilo-pochtli.

Včera v noci Tozi navštívila španělského vůdce v jeho snech a ukázala mu pravdu skrývající se za iluzemi. Mohla jen doufat, že ho dostihne včas.

Z posvátného náměstí zaslechla nějaký povyk, nechala Mia-huatl si hrát a neviditelná vyklouzla z výkrmné ohrady.

Po severním schodišti velké pyramidy vystupoval průvod více než třiceti kněží a hodnostářů. V čele hned za Teudilem, který třímal zdviženou zlatou královskou berlu, kráčel Montezuma ve svém purpurovém rouchu. Rituál vyžadoval, aby Nejvyšší mluvčí předstíral, že nemá k výstupu dost vlastních sil, takže ho dnes podpírali Cuitláhuac a Cacama. Za ním kráčeli Cortés a Malinal se čtyřmi španělskými kapitány v plné zbroji, španělským knězem Olmedou a drahým sladkým Pepillem, kteří všichni odmítli podobnou pomoc.

Tozi, průhledná a volná jako vzduch, je následovala.

V komnatě otcova sídla v Chapultepecu na západním břehu jezera Texcoca přecházel Guatemoc sem a tam jako zvíře v kleci. Dohánělo ho k šílenství být vypovězen z Tenochtitlánu právě v době, kdy ho město nejvíc potřebuje a chová si v klíně nejvíce smrtícího a nejnebezpečnějšího nepřítele, jaký kdy byl.

Včera, poté co mu běžec přinesl zprávy, že Malinche přešel přes tacubskou hráz, Guatemoc porušil podruhé své domácí vězení a znovu se v převlečení za chudáka vydal až k pramenům, aby zjistil, co tam velitel nepřátel dělá. Odpověď mu byla ihned jasná. Za plného dohledu pitomců královských průvodců si ten jedovatý had prohlížel nejzranitelnější místa Tenochtitlánu, než se pokusí ovládnout město!

Guatemoc si byl jistý, že chystá útok každým dnem, přesto však došlo k jistému novému vývoji, který dával šanci alespoň k mírnému optimismu.

Stejně jako Montezuma měl své špehy, i Guatemoc byl dobře informovaný svou vlastní sítí věrných bratrů ve zbrani, kteří mu přinášeli zprávy o důležitých politických a vojenských událostech. Tak se dnes ráno dozvěděl to, co ještě včera netušil, totiž že Montezuma má proti veškerému očekávání zřejmě ještě páteř! Nově jmenovanému generálu Qualpopocovi, i když to podle Guatemoca je jen rozmazlený patolízal, se na rozkaz Nejvyššího mluvčího povedlo nějak vylákat *tuely* z pevnosti na pobřeží u Huitztlanu; dal jim pořádný výprask, a tak oslabil tamější posádku. Současně se Guatemoc dozvěděl, že víc než dvanáct regimentů, sto tisíc nejlepších mexických válečníků, které mohou nasadit, tajně vstoupilo do Tenochtitlánu, aby se připravilo na překvapivý útok na Malinche a jeho vojsko, k němuž dojde v nejbližších dnech. Proslýchalo se, že Qualpopoca, který nyní spěchal zpět od pobřeží, této životně důležité operaci bude velet, a při tom výhledu ucítil Guatemoc záchvňv zášti – a obav. Kromě nedávného šťastného vítězství je Qualpopoca jen podlézavý patolízal s mizivými zkušenostmi z bitevního pole, zatímco Malinche, ať už se o něm dá říct cokoliv, je ostřílený, prohnaný a zcela nemilosrdný válečník. I když mají Mexikové početní převahu, výsledek souboje těchto dvou mužů rozhodně není předem jistý.

Shikotenka, Chipahua a Strom se zájmem pozorovali ze střechy Axayacatlova paláce, jak průvod vedený Montezumou vystupuje po severním schodišti velké pyramidy. Všichni se tvářili velice vážně, hlavy měli skloněné a kráčeli pomalu a stejnoměrně, až nějakých dvacet schodů od vrcholu se Malinche s Alvaradem náhle dali do běhu, předhonili ostatní a dosprintovali na vrchol bok po boku, tam se hlasitě rozesmáli, poplácávali se po ramenou a pak se postavili s rukama v bok a shlíželi na Tlatelolco a severní čtvrt města.

„Mluvčímu se to nebude líbit,“ prohodil Chipahua.

„Je to neuctivý,“ přidal se Strom.

„Nejspíš to udělali schválně,“ usoudil Shikotenka. „Hádám, že Malinche chce vyvolat boj.“

„Už byl nejvyšší čas,“ řekl Strom. „Trčíme v týhle pasti už moc dlouho.“

Čas střetnutí se nepochybně blížil, připravoval se jako bouře, vzduch houstl bezprostřední hrozbou velké zkázy. Shikotenka to cítil v kostech, všichni to cítili. Ale na rozdíl od Španělů, kteří viděli vše, co jim během dnů byli jejich královští průvodci ochotní ukázat, Montezuma požadoval, aby Tlaxcalové zůstávali celou dobu ve zdech Axayacatlova paláce, protože by jejich přítomnost ve městě mohla vyvolat nepokoje.

Takže pocity stranou, byli tu jako hluchí a slepí, a Španělé na tom nejsou o moc lépe.

Když Montezuma dorazil na vrchol schodiště, pustil se Cuitláhuacových a Cacamových rukou a oslovil Cortése: „Musíte být unavený po takovém výstupu,“ řekl mu prostřednictvím Malinal.

„Mí druhové a já,“ odpověděl mu Cortés, „nejsme nikdy z ničeho unavení.“

Montezuma se zamračil, ale pak se s očividným úsilím přinutil k přátelštějšímu výrazu. „Pojďte,“ prohlásil, „ukážu vám své město. Rád se odtud dívám.“

„Ovšem, pane. Bude mi ctí.“

Když mu ale mexický vládce začal ukazovat pamětihodnosti v panoramatu pod nimi, Cortés reagoval jen zdvořilými komentáři, ale duchem byl jinde, protože ho od chvíle, kdy stanul na horní plošině, pohltil ho a mátl neodbytný pocit vzpomínky. I když tu nikdy nebyl, toto místo poznával – to věděl s jistotou – ze svých snů! Právě zde stál minulou noc a několik předchozích nocí se svatým Petrem! Byl tu stejný žhnoucí koš s ohněm. A vedle něj zcela nepochybně stejný vypouklý blok zeleného jaspisu děsivě pokrytý zaschlou krví, ale nyní i s velkými proudy čerstvé krve, která stekla po stranách a tvořila potůčky a husté kaluže na dlažbě a svědčila o vraždění, k němuž tu ráno došlo. Byl tu i velký válcový buben z hadích kůží. A o něco dál nad vším tím čněl vysoký a temný chrám z jeho snů se hřebenovitou střechou a síněmi matně osvětlenými loučemi, které se táhly od vchodu zdobeného satanskými řezbami.

A stejně jako znepokojující pocit, že tu již byl, tak i důsledky, které z toho vyplývaly a se kterými se snažil vyrovnat, to vše naplňovalo Cortése doutnajícím spravedlivým hněvem a zdálo se, že ho vyzývá – možná stejně tak jako stánky peněžoměnců Krista –, aby chrám očistil. Montezumův hlas však dál únavně drnčel, do španělštiny ho překládaly měkčí a něžnější Malinaliny a Pepillovy hlasy, a upozorňoval na zahrady v královském paláci, kde několik nádvoří pokrývaly vzácné stromy a rostliny a doplňovaly je klece: „Pohledte, Malinchi, má zoo, musíte mi připomenout, abych vás tam některý den provedl. Tam – podívejte! – je Leopardí dům a tam Hadí dům, támhle Dům dravých ptáků a támhle Dům lidských nestvůr.“

Dále Montezuma hrdě ukázal na velkou *coatepantli*, takzvanou „hadí zeď“, která ohrazovala velké náměstí a oddělovala je od zbytku Tenochtitlánu. „Pohledte sem, Malinchi, jak celé město obklopuje a chrání náš posvátný prostor s touto pyramidou a chrámem v jeho srdci jako orlí hnízdo chrání vejce. A jaké to je město! Jaký zázrak lahodící oku! Sledujte ty ulice, sledujte ty kanály, jak se protínají všechny v pravých úhlech; pohledte na tu dokonalost, čistá geometrie. Podívejte na naše velké tlatelolcské tržiště, které jste navštívil. Podívejte, jak se tam tlačí můj lid v pestrých šatech, nakupuje a prodává. Vidíte květiny, Malinchi, jak kvetou na každé střeše! Není správné říct, že naše město je městem květin? A pohledte na naše úžasné jezero, hemží se rybami, jeho hladinu brázdí kánoe a přetínají mocné hráze. Podívejte se na naše úrodná a pravidelná pole za ním, zlátnoucí podzimní kukuřicí. A pohledte tam, Malinchi –“ Montezuma ukázal na západ a na východ přes modré vody –, „na města Tacubu a Texcoco našich spojenců a přátel. Zde Cacama –“ další mávnutí královské ruky –, „je vládce Texcoca. A zde –“ okázalým gestem opsal břehy ztrácející se v dálce podél celé severní strany obrovského jezera –, „mnoho jiných měst a vesnic, velkých i malých, ani neznám všechna jejich jména. Pohledte na naše lesy, Malinchi. Vidíte naše vznešené hory a také naše sopky – támhle je Iztaccihuatl a tam Popocatepetl, korunované sněhem a obklopené kouřem.“

„A řekněte, prosím,“ zeptal se Cortés, když se Montezuma

konečně odmlčel, aby popadl dech, „co je tohle?“ Ukázal na oblý zelený jaspisový blok, vedle kterého stáli a kolem nějž se leskly tůně krve.

„Ach,“ odpověděl Montezuma, „to je náš *techcatl* –“ Malinal to slovo s nenávisť v hlase přeložila jako „popravčí kámen“ – „kde ti, kdo byli poctěni květinovou smrtí, nabízejí svá srdce našemu bohu.“

„Květinovou smrtí?“ opáčil Cortés.

„Tak jsme pojmenovali vznešenou smrt lidského obětování,“ vysvětlil Montezuma. „Ti, kdo zemřou tímto způsobem, splatí bohům všechny své dluhy.“

Cortés se otočil k Malinal. „Nemám tušení, co tím myslí,“ namítl.

„Mexikové zneužívají slova, stejně jako zneužívají lidi,“ zasýčela Malinal. „Na smrti na tom kameni není nic květinového ani vznešeného. Právě tady rozpárají hrud' deseti tisícům panen, které tu zemřou za čtyři dny před narozeninami démona Huitzilopochtliho. Tady jim vyrvou srdce a spálí je na tamtom ohni.“

Cortés se znovu podíval na krev na dlažbě. „A dnes?“ zeptal se.

„Zabíjejí každé ráno při východu slunce tři až čtyři,“ vysvětlila Malinal.

„Drahý Bože! Takové šílenství!“

Cortés se otočil zpět k Montezumovi: „Ty vaše takzvané ‚květinové oběti‘ jsou jen hezká slova pro kruté a děsivé vraždění vašich bližních.“ Zabodl hrozivý pohled do doprovodu kněží a šlechticů kolem mexického panovníka. „Povězte mi,“ zahřměl, „je mezi vámi někdo, kdo touží zemřít? Jistě ne! Tak proč tedy tak krutě zabíjíte druhé?“

Montezuma odpověděl vzteklým výpadem v nahuatl, který Malinal vyslechla se sevřenými rty, než ho přeložila Cortésovi: „Nepřeje si o téhle záležitosti mluvit, můj pane. Říká, že jste o lidských obětech mluvili už včera a máte ještě mnoho o čem přemýšlet.“

„Tady není o čem přemýšlet,“ odsekl Cortés. „Duše těch nebohých divochů jsou v ohrožení a my máme povinnost jako